

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU**

Cu titlul de manuscris
C.Z.U: 37.015.3:792(498)(043.2)

ALEXANDRESCU Ion

**TRADIȚIILE ISTORICE ALE TEATRULUI ȘCOLAR
ÎN ROMÂNIA**

Specialitatea: 531.03 - Pedagogie istorică

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației”,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componenta Consiliului Științific Specializat:

GHICOV Adrian, dr. hab., conf. univ., UPSC - **președintele comisiei**
ZAGAIEVSCHI Corina, dr., conf. univ., UPSC - **secretar științific**

Membri:

GORAȘ-POSTICĂ Viorica, dr. hab, prof. univ, USM
CARA Angela, dr., conf. univ., Fundația Tdh Moldova
URSU Valentina, dr., conf. univ., UPSC

Referenți oficiali:

GAGIM Ion, dr. hab, prof. univ., USARB
BEȚIU Mihaela, dr., conf. univ., UNATC „I. L. Caragiale”, București

Susținerea va avea loc la **15 martie, 2023, ora 14:00**
în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, blocul de studii nr 2,
Sala Senatului, str. Ion Creangă 1, MD-2069.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate pe pagina web a Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (www.upsc.md) și pe pagina web a
ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat la 14 februarie, 2023

Autor:

ALEXANDRESCU Ion _____

Conducător științific:

PAPUC Ludmila, _____
doctor în istorie,
conferențiar universitar

Președintele comisiei:

GHICOV Adrian, _____
doctor habilitat în pedagogie,
conferențiar universitar

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	26
BIBLIOGRAFIE	33
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	35
ADNOTARE (ROMÂNĂ ȘI ENGLEZĂ)	36

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei rezultă din atenția insuficientă acordată educației estetico-artistice în societatea contemporană, postmodernă, informațională. În cadrul *educației artistice* cercetarea fundamentală și operațională, teoretică și istorică, a rolului *teatrului școlar* universal și național constituie o temă cu valoare formativă superioară, cu impact pedagogic și social major în contextul proiectării curriculare a unui plan de învățământ cu caracter deschis. În societatea informațională bazată pe cunoaștere, identificarea resurselor formative ale teatrului școlar universal și, mai ales, național, constituie un obiectiv specific al educației estetico-artistice în cadrul activităților organizate formal și nonformal la scara întregului sistem de învățământ.

Ținând cont de toate limitele educației formale, acordarea excesivă a procesului de transmitere-asimilare a cunoștințelor teoretice în defavoarea dezvoltării și exersării abilităților practice sau centrarea excesivă pe obiectivele înscrise în programe, fără să lase loc situațiilor neprevăzute, care ar necesita din partea elevilor un studiu firesc al aspectelor cotidiene care țin de experiența lor de viață, se încearcă o orientare generată de paradigma curriculumului.

Cultura teatrală formată empiric la elevii din școala preuniversitară se reduce, de cele mai multe ori, la „acțiuni” disparate și nu se regăsesc în vreo sinteză pedagogică. Este un rezultat al primei orientări - *Tendința intensivă de dezvoltare curriculară*, includerea conținuturilor din mai multe dimensiuni ale educației într-o singură materie. Educația artistică prin *teatrul școlar* se încadrează în „Tendința extensivă de dezvoltare curriculară” [41] și vine cu argumente științifice care să certifice premisele obiective ale educației prin *Arta teatrală*.

În acest context, apreciem premisa de la care pornește profesorul cercetător etnomuzicolog, I. Gagim, aceea că „Arta este o pedagogie în sine, poate chiar *Didactica Magna*”. În fapt, după cum afirmă autorul, „ea educă prin materia sa fără povețe moralizatoare și fără niciun fel de didacticism – prin natura sa armonică. Armonia. Or, în artă, ea este la sine acasă. De aici, marii genii ai creației artistice – Michelangelo, Bach, Eminescu – nu sunt doar mari artiști, dar sunt și mari pedagogii ai omenirii” [25, p. 11]. Prin artă, statuează cu *argument* convingător, același autor, la care subscriem -, „omul a dorit să creeze ceva care-l înalță, ceva care-l desprinde de contingent, de mărunț, de antiuman și ispititor-pământesc și-l face să re trăiască clipe de *reunire cu originile*, ceva care-l ajută să *redescopere și să valorifice partea cea mai bună din el, esența sa specific umană*” [ibidem, p. 9-10].

Susținem acest gen de artă, deoarece este prin excelență o artă sincretică, oferind copiilor (imaginar), încă din clasele primare, o percepție estetico-artistică spectaculoasă – literar-dramatică, verbal-artistică, vocal-muzicală, coregrafică, arhitecturală ș.a.[52], pe care o preiau la fel de sincretic (real), din propria experiență de zi cu zi. Iar *ludicul* este un element definitoriu în

activitatea copilului. Copiii au această capacitate/curiozitate de a asimila informația, de a o procesa și de a o reda prin interpretare /joc [11]. „Jocul este o activitate *fîrească* pentru om în general și pentru copii în special. Jocul și copilul sunt două lucruri de nedespărțit. Jocul fiind *un joc* este în același timp *o muncă*, unde copilul se trudește sincer, fizicește și sufletește. În activitatea de *joc* acțiunile sunt de natură *expresivă*” [27, p.16].

Analiza formelor generale ale educației pe dimensiunea structurală și funcțională a permis astăzi, în cadrul oricărui proiect pedagogic, să se îmbine (complementar), educația *formală* cu cea *nonformală*, cu deschidere spre educația *informală*, care implică experiența de viață a elevilor dobândită în mediul comunitar. Integrarea celor trei forme ale educației stimulează în mare măsură motivația participanților la actul educativ, implicarea lor socio-afectivă ajută la depășirea oricăror obstacole formale, iar elevul capătă o atitudine caracterială și optimă în raporturile cu lumea înconjurătoare și cu sine [16].

Descrierea situației în domeniu și identificarea problemei de cercetare. Studiile cercetătorilor în domeniul *Istoriei teatrului românesc* și, implicit, în pedagogia istorică a *teatrului școlar* național se regăsesc în câteva domenii fundamentale, precum filozofie, literatură, estetică, psihologie, dramaturgie, didactica artelor, pedagogia teatrului sau teoria jocurilor teatrale.

Intellectualii transilvăneni, începând cu Gh. Lazăr, promovează în Moldova și Țara Românească arta punerii în scenă a literaturii dramatice în limba română. Descoperim anumite etape în evoluția *teatrului școlar* autohton, cu deschideri epistemice către receptarea operelor literar-dramatice universale de către elevi, în scopul unei educații socio-culturale naționale. Reperetele epistemologice ale cercetării pot dezlega multe enigme ale începuturilor *teatrului școlar*, influențele și tradițiile acestuia prin operele autorilor: Cantemir D. (1698); Eminescu M. (1868); Ionescu-Gion Gh. (1893); Boitoș O. (1932); Aristotel (1957); Tănase, Al. (1968); Vilar, J. (1968); Blaga, L. [7]; Popescu, M. (1987); Drimba O. [23]; Albulescu I. [1]; Crișan, S. [18]; Damasio, A. R. [22]; Jung, C. [34]. Sunt elemente particulare care argumentează modul de concepere organizațională a cercetării pe dimensiunea educației artistice. Descoperim, statistic, o evoluție a teatrului în școala românească, istoriile de specialitate consemnând localități din țară cu vechi tradiții în ceea ce privește jocul teatral, în școală sau în afara ei.

Analiza *valorii formative*, teoretice și practice a *teatrului școlar* solicită raportarea cercetării la evoluțiile estetice înregistrate în *Arta dramatică* modernă și contemporană. Se pleacă de la contribuțiile istorice aduse de Stanislavski K.S., primul practicant al secolului XX, care a articulat un antrenament sistematic pentru actor [6], lăsând ca moștenire o metodă de lucru în *Arta actorului*, până atunci, artă lăsată în seama hazardului și a intuiției oarbe (*Munca actorului cu sine însuși*, 1955). Urmărim evoluția paradigmatelor

pedagogiei în plan universal și național și evoluția *teatrului școlar* ca fenomen cultural și pedagogic afirmat în arealul românesc și subliniem contribuția cercetătorilor în domeniul educației. Se poate ajunge astfel la: a) *O poetică a artei actorului* creată de magistrul Cojar I. (1998), ca formă de recurs la condamnarea falsului în *Arta teatrală*; b) soluțiile inovatoare propuse de alte teorii și metodici afirmate în domeniu (pe tot parcursul secolului XX), cum ar fi cele dezvoltate de Cook H. C. [13], Ward W. (1957), Spolin V. (1963), Grotowski J. [30], Faure E. [24] sau Iluț P. [33].

Contribuții majore în expunerea experiențelor dobândite în acest domeniu, le-au avut autorii: Dimiu M., Vasilescu P. (1972), Vianu T. (1977), Vitez A. (1982), Fo D. (1990), Popovici M. A, Boal Augusto (2002), Tonitza-Iordache M., Banu G. (2004), Lecoq J. (2009), Brook P. (2014), O parte din aceste teorii aplicative ale *Artei teatrale*, începând cu ultimul deceniu al secolului XIX, sunt analizate succint de Carkin G. în lucrarea sa *Teaching English Through Drama / Predarea limbii engleze prin teatru*, publicată în 2012 [10].

Pentru o educație estetică și, implicit, pentru susținerea *teatrului școlar* în sistemul educațional contemporan pledează și autorii: Byers R. (1970); Mândra, V. [39], Berlogea, I (1985); Bârlogeanu L. [3]; Mândăcanu V. [38]; Pâslaru Vl. [42]; Cucoș C. [19, 20]; Gagim I. (2003, 2007, 2009), Bejan A. (2014, 2020); Gavriliță L. (2017); Ghicov A. (2019). Iar necesitatea praxiologică a proiectării activităților în domeniul educației emoționale este argumentată de: Sartre J.-P. [45], Băban A. (2003), Pâslaru Vl. [42], Voicu M. [50], Roco M. [44], Lazarus R.S. [35], Zagaievski C. (2014), Cojocaru-Borozan M. (2014, 2018, 2020), Zaporojan V. [52] Șchiopu C. (2015, 2017, 2018) și Goraș-Postică V. [29].

Descrierea cercetărilor în domeniul teoriei, dar și al practicii pedagogiei postmoderne / contemporane este reflectată în lucrările autorilor: Cuznețov L. [21], Stanciu M. (1999); Gagim I. [25, 26, 27]; Papuc L. [41]; Stanciu I. [47], Șchiopu C. [48], Ilica A. [32], Cristea S. [16, 17]; Goraș-Postică, V. (2013); Cojocaru-Borozan M., Papuc L., Sadovei L. (2016); Cuznețov L. [21]; Gavriliță L. [28]; Bejan A. [4, 5]; Bețiu M. [6]; Ghicov A. (2018); Gînju T. (2019). Analiza surselor bibliografice a demonstrat că această „moștenire”, în domeniul *Artei teatrale*, poate să dezvăluie o continuare a tradiției *teatrului școlar*, acum, pe principii moderne, oferind copilului posibilitatea de a-și schimba „identitatea” (prin joc) cinstit, fără idei preconcepute. Copiii sunt aceia care profită de inteligență pentru a diminua efectele condiției lor. În această perspectivă pedagogică și filozofică, pentru Cojar I. teatrul nu e nici meserie, nici divertisment, ci „*omul regăsit în superioara lui umanitate*” [12, p. 6].

Problema cercetării constă în contradicția dintre oportunitățile de care dispune și le oferă tradițiile *teatrului școlar*, formate de-a lungul timpului, ca resursă a formării elevilor pe dimensiunea estetică-artistică în paradigma

educațională actuală și statutul limitat al cursurilor de *Artă dramatică /Arta actorului* în cadrul structurii Curriculumului Național și în activitatea nonformală a instituțiilor de învățământ preuniversitar din România.

Scopul cercetării vizează argumentarea istorică și pedagogică a impactului *teatrului școlar* asupra formării estetico-artistice a profilului elevilor și elaborarea reperelor teoretico-aplicative de integrare în curriculumul formal și nonformal al învățământului din România.

Obiectivele cercetării:

1. Stabilirea reperelor istorice, epistemologice și pedagogice ale *teatrului școlar* în România ca dimensiune a educației estetico-artistice.

2. Determinarea condițiilor pedagogice de aplicare a strategiilor derivate din resursele *Artei teatrale* în școală și în activitățile nonformale.

3. Descrierea abordărilor metodologice de valorificare a *teatrului școlar* și impactul pe care cursurile de *Artă dramatică* le aduce în formarea competențelor la elevi.

4. Prezentarea parteneriatului cultural-educativ prin *teatrul școlar* și *Teatrul profesionist*, ca formă specifică de perpetuare a acestei resurse în actul educativ.

5. Consemnarea și prezentarea analitică a experiențelor și inițiativelor de reanimare a *teatrului școlar* în învățământul preuniversitar și în activitatea nonformală din arealul românesc.

6. Identificarea strategiilor de integrare a *teatrului școlar* în structura Curriculumului Național și în activitatea nonformală a instituțiilor de învățământ preuniversitar din România.

Ipoteza cercetării: *Teatrul școlar*, ca resursă educațională, poate contribui la extinderea oportunităților de formare estetico-artistică a elevilor din învățământul general dacă: vor fi elaborate reperatele teoretico-aplicative de integrare în curriculumul formal și nonformal prin argumentarea istorică și pedagogică a impactului teatrului școlar asupra formării competențelor elevului.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor alese. Metodologia valorifică analiza sincronică și diacronică a *teatrului școlar universal / național* și dimensiunea epistemologică a educației estetico-artistice. S-au aplicat metode *teoretice* (analiza, structura, sinteza, formularea teoretică), *hermeneutice* (comentariul și interpretarea), *practice* (observația, dialogul, exercițiile-joc ș.a.), metode *experimentale* – chestionarul, experimentul pedagogic și statistica.

Implementarea rezultatelor științifice ale cercetării: activitatea didactică a autorului și proiecte teatrale realizate în plan național (*proiecte teatrale speciale lansate în școli*).

Principalele rezultate științifice ale cercetării:

✓ Identificarea reperelor istorice, epistemologice și pedagogice ale *teatrului școlar* în România ca dimensiune a educației estetico-

artistice și impactul promovării limbii române prin spectacolele *teatrului școlar* asupra formării socio-culturale [53, p. 141-149];

✓ Elucidarea originii *teatrului școlar* în arealul românesc și rolul istoric al acestuia în apariția și dezvoltarea teatrului profesionist în limba română [54, p. 182-189];

✓ Inițierea unor *programe teatrale speciale lansate în școlile preuniversitare – PTSLS* (1995-1997); esența și particularitatea principiilor, descriptorilor și criteriilor de evaluare a *culturii teatrale* la elevi, premisă a proiectului-ofertă înaintat Ministerului Educației Naționale - nr. 19741 din 2 dec. 1999 [62, p. 245-250];

✓ Fundamentarea științifică și valorificarea în practica preuniversitară a condițiilor pedagogice de formare a competențelor profesionale prin elaborarea unor *Demersuri metodologice* la nivel de comunitate culturală și educațională locală / județeană / națională, privind eficientizarea formării competențelor în educația elevilor [64, p. 29-35], [60, p. 157-160];

✓ Validarea experimentală a condițiilor pedagogice de reanimare a *teatrului școlar* în învățământul preuniversitar și în activitatea nonformală din arealul românesc [55, p. 245-252];

✓ Dezvoltarea cultural-educativă la nivel de comunitate locală, prin parteneriatul *teatrul școlar* și *teatrul profesionist*. Studiu de caz [63, p. 221-223], [Ibid. p. 269-273];

✓ Elaborarea unor strategii de integrare a *teatrului școlar* în structura Curriculumului Național și în activitatea nonformală a instituțiilor de învățământ preuniversitar din România [61, p. 132-135].

Aprobarea rezultatelor științifice este concretizată prin informațiile prezentate la conferințele internaționale și naționale (2015, 2016, 2019).

Publicațiile la tema tezei: 13 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 248 de surse, adnotare (în limbile română, rusă și engleză), 120 pagini text de bază, 23 tabele, 5 figuri, 13 anexe.

Cuvinte-cheie: teatru școlar, teatru profesionist, educație artistică prin teatru, teatru popular, arta teatrală, istoria teatrului universal, istoria teatrului românesc, educație formală și nonformală, formare estetică-artistică, proiecte teatrale.

CONȚINUTUL TEZEI

Cele trei tipuri de abordări epistemologice: perspectiva istorică, teoretică și operațională, asigură firul conducător al cercetării, bazat pe legătura organică între *teatrul școlar* și teatrul profesionist în școala românească.

Tipul de *cercetare istorică*, predominant în capitolul unu, evidențiază influențele *teatrului școlar* autohton guvernate prin receptarea progreselor înregistrate în plan universal. La acest nivel, cercetarea: a) depășește tendința de abordare istorică a teatrului românesc și școlar dintr-o perspectivă unilaterală, cu accent național predominant; b) vizează evidențierea schimburilor de valori artistice înregistrate în context istoric determinat (urmare a inițiativelor din Transilvania, Banat, Crișana ș.a.), valori manifestate specific cu expresia *teatrului școlar universal*.

Tipul de *cercetare teoretică* își propune să abordeze: a) rolul teatrului universal și național în secolele XVIII, XIX și XX, în limbile de circulație, în cadrul unor modele situate istoric între „tradiție și contemporaneitate”; b) rolul teatrului promovat în școala românească în perspectiva avansării unor soluții pedagogice apte să identifice efectele formative pozitive ale educației artistice prin teatru.

Tipul de *cercetare operațională*, promovat în capitolul trei, urmărește stabilirea unei corelații funcționale, argumentată empiric, statistic etc., între: a) reperele istorice ale teatrului școlar universal și românesc (fixate în capitolul unu), b) problemele și soluțiile generate metodologic la nivel de educație artistică prin teatru (subliniate în capitolul doi) și c) reperele istorice ale *teatrului școlar contemporan* urmărite în capitolul trei.

În **Introducere** se prezintă actualitatea și importanța *tradițiilor teatrului școlar* în România din perspectivă istorică și teoretică, încadrarea temei în preocupările naționale și zonale în context inter- și transdisciplinar și rezultatele cercetărilor anterioare referitoare la temă; se identifică problema cercetării, se formulează scopul cercetării și se operaționalizează obiectivele cercetării; se precizează ipoteza cercetării, se trasează sinteza metodologiei cercetării și justificarea metodelor de cercetare alese în conformitate cu tipul de cercetare istorică, bazate pe interpretarea *sincronică - diacronică a ideii pedagogice urmărite* – tradițiile *teatrului școlar*.

Capitolul 1. Teatrul școlar din perspectivă istorică și pedagogică prezintă contribuția cercetătorilor de referință care au identificat activități periodice ale *teatrului școlar național* de-a lungul timpului; primele spectacole școlare date de elevi. Marile schimbări în evoluția *teatrului școlar* se produc în ultimile două decenii ale secolului al XVIII-lea, când apar primele interpretări teatrale în limba română; „În activitatea școlilor confesionale, scrie Massoff I., *teatrul* făcea parte din mijloacele de educație, tinzând, în special, să ajute la formarea de oratori ai amvonului” [37, p. 65]. Tradiția continuă și în secolul al XIX-lea, atunci când marile succese ale teatrului european se traduc în limba națională.

Din perspectivă istorică, ne-am propus să explorăm, să redescoperim și să redefinim conceptul de *teatru școlar*, delimitările conceptuale ale acestuia și raportul dintre *teatrul școlar* și structura de funcționare a planului de învățământ. Din istoricul expunerii observăm că inițiativele școlare au fost cele

care au creat premisele a tot ceea ce ține de *Arta teatrală* pe teritoriul românesc, în limbile germană, franceză, latină, greacă și, ceva mai târziu, în limba națională, pe care istoriografii le-au numit „*inițiative ale teatrului școlar*” (G.D. Loghin, I. Massoff, V. Brădățeanu, I. Cepoi ș.a.). Prin urmare, pe parcursul evoluției sale, acest concept a avut multiple semnificații după cum urmează:

1. *Teatrul școlar* definește o realitate istorică în arealul românesc, care poate fi identificată încă din primele decenii ale secolului al XVI-lea. „Este o tradiție care se confirmă și se dezvoltă în cultura umanistă pe linia reformei calvine și luterane” [54, p. 182-189]. Mai târziu, în a doua jumătate a secolului XVII, au apărut inițiative ale *teatrului școlar* în limba națională și, apoi, a făcut posibilă apariția și dezvoltarea teatrului profesionist în limba română în etape succesive. Documente certe ale apariției *teatrului școlar* în limba română le găsim în arhivele *Colegiului reformat* din Caransebeș (pe la mijlocul secolului al XVII-lea). Directorul *Școlii reformate* din Orăștie, contribuie la „afirmarea elementelor românești în spectacolele *teatrului școlar*” [2, p. 187].

2. Odată cu instituirea „primei scene stabile românești” (1755) – moment considerat a fi un *act / certificat de naștere al teatrului școlar*, tot școala este cea care anticipează apariția filarmonicilor ca formă specială a *Artei teatrale*. Cercetătorul muzicolog I. Gagim argumentează istoric faptul că „Secolul al XVIII-lea dezvoltă o largă răspândire *teoria afectelor*, conform căreia conținutul muzicii îl constituie, în exclusivitate, exprimarea (mai degrabă *ilustrarea*) prin sunetele muzicii a sentimentelor și pasiunilor umane” [26, p. 23-41]. În arealul românesc, acest gen de „exprimare” a generat două forme de învățământ:

A) *Școala de teatru* ca simbioza dintre „teatrul liric”, devenită modă în perioada iluministă și „arta teatrală”, înțelesă ca „artă declamatorie” sau „arta declamației” [54]. Conceptul de *școală de teatru* este echivalentul *Universității de Artă Teatrală* modernă / postmodernă (a nu se confunda cu școlile vocaționale din învățământul preuniversitar de astăzi).

B) *Școala prin teatru* este o continuitate a acestei inițiative școlare estetice, literar-artistice, teatrale, cu impact pedagogic direct și indirect, realizat în context educațional nonformal, pe parcursul variantei de integrare a disciplinei de învățământ de nivel formal / nonformal. Răspândită în Țara Românească și Moldova (mai ales prin inițiative particulare), atât înainte cât și după 1918, înțelegem prin conceptul de *Școală prin teatru*, ca fiind echivalentul școlilor de astăzi, atât de nivel nonformal cât și formal.

3. Abia după înființarea școlilor de teatru, sub imboldul inițiativelor *teatrului școlar*, apare și se dezvoltă *teatrul profesionist*. Odată cu înființarea teatrelor naționale din Iași, Craiova, București (jumătatea secolului XIX) și mai târziu, la începutul secolului al XX-lea, cu naționalul din Cluj, școala și teatrul aveau activități convergente, urmăreau idei comune și deci creau o relație strânsă între catedră și scenă.

Lucrarea Academiei *Istoria teatrului în România*, care subliniază caracterul original al *artei dramatice profesioniste autohtone*, acceptă, în același timp, faptul că evoluția pozitivă înregistrată este generată de unele „reflexii ale culturii străine” și „influențe ale teatrului străin”, semnificative din perspectivă istorică și pedagogică. Mai mult decât atât, este semnalată, în mod special, misiunea formativă, educațională, a *teatrului școlar* „cu o veche tradiție în cultura umanistă” animată și dezvoltată în spațiul românesc [2, p. 185].

În următoarele tabele este evidențiată *corelația existentă la nivelul istoriei premoderne, moderne și postmoderne (contemporane)* între evoluția paradigmelor pedagogiei în plan universal și național și evoluția *teatrului școlar* ca fenomen cultural și pedagogic, afirmat în arealul românesc.

**Tabelul 1.1. Epoca premodernă (secolele XVII-XVIII)
(pedagogia preștiințifică; paradigma magistrocentristă)**

<i>Paradigma pedagogiei în plan universal</i>	<i>Evoluția istorică a teatrului școlar în arealul românesc</i>
<p>1. La nivelul <i>teoriei pedagogice</i> sunt elaborate două paradigme care anticipează epoca modernă:</p> <p>a). <i>paradigma conformității educației cu natura abstractă</i>, perfectă, creată de Dumnezeu (Comenius, <i>Didactica magna</i>, 1657)</p> <p>b). <i>paradigma conformității educației cu natura concretă a copilului</i>, care este bună, dar pe care societatea o corupe (Rousseau, <i>Emile sau despre educație</i>, 1762)</p> <p>2. La nivelul <i>practicii pedagogice</i>, sub influența spiritului dogmatic, prelungit în timp, este consacrată <i>paradigma magistrocentristă</i> a centrării educației pe acțiunea dirijistă a profesorului, de predare unilaterală, bazată doar pe conexiunea directă; acțiunea elevului, de învățare, este subordonată total profesorului care evaluează ceea ce impune el prin predarea dirijistă, unilaterală</p>	<p>- Prin prezența lui Jan Amos Comenius în Transilvania (1650), <i>teatrul școlar</i> beneficiază de „un manual” care va fi utilizat de către multe generații de copii, aproape două sute de ani (<i>Lumea zugrăvită în icoane</i>).</p> <p>- 1709: La Cluj, în <i>Liceul iezuit</i> elevii au prezentat scenete în patru limbi, între care și limbile latină și română [8, p. 64].</p> <p>-1755-1756: <i>Comoedia ambulatoria alumnorum</i> - Spectacol organizat de profesorul Grigore Maior și învățătorii Vasile Neagoe-Orbul și Zaharia cu elevii de la <i>Gimnaziul</i> din Blaj, prezentat și în alte localități: Sebeș, Alba-Iulia, Vințu de Jos ș.a. [8, p. 64-65].</p> <p>- 1777, 1780: Elevii de la internatul <i>Gimnaziului</i> din Blaj joacă <i>Occisio Gregorii in Moldavia tragedice expressa</i>, scrisă de Samuil Vulcan [37, p. 123], care promovează un model magistrocentrist de instruire prin <i>Arta dramatică</i></p>

Pedagogia *premodernă* în arealul românesc valorifică resursele paradigmei conformității educației cu natura abstractă (Comenius), fără a depăși tendința de abordare *magistrocentristă* a practicii educației, promovată la nivelul instruirii morale și estetice prin arta dramatică populară. Observăm în următorul tabel că școala anticipează „*modelul pedagogic al educației libere*”.

Tabelul 1.2. Epoca modernă (secolele XIX-XX)

a) (pedagogia științifică psihologică; paradigma psihocentristă)

<i>Paradigma pedagogiei în plan universal</i>	<i>Evoluția istorică a teatrului școlar în arealul românesc</i>
- La nivelul teoriei și al practicii educației,	- La Suceava, revoluționarul pașoptist Neculai

<p>paradigma psihocentristă propune centrarea educației pe cerințele psihologice ale educatului, de ordin cognitiv și noncognitiv; este inspirată de tezele pedagogice lansate de:</p> <p>a) Rousseau (sec. XVIII) – „natura copilului este bună, dar societatea o poate corupe”;</p> <p>b) Ellen Key, „să ne închinăm în fața Măriei Sale copilul” (<i>Secolul copilului</i>, 1900);</p> <p>c) Tolstoi – „educația liberă”, teoretizată și aplicată în școala de la Iasnaia Poliana, organizată special pentru copiii de țărani, care lucrau pe moșia sa.</p> <p>- Vizează, în mod special:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ cunoașterea elevului, prin teste de inteligență, necesare <i>pedagogic</i> în vederea individualizării educației și instruirii în cadrul procesului de învățământ, în școală și în afara școlii (Alfred Binet, <i>Idei moderne despre copii</i>, 1909). ✓ evaluarea prin raportarea elevului la sine, care anticipează <i>strategia evaluării continue /formative / de progres</i> (care va fi consacrată în cadrul paradigmei proiectării curriculare a educației în epoca postmodernă / contemporană, din a doua jumătate a secolului XX). 	<p>Istrati, organizează în castelul său din comuna Rotopânești, la 14 kilometri de Fălticeni, un <i>teatru-școală</i> care anticipează <i>modelul</i> pedagogic al educației libere, propus de Tolstoi; acest model include în programa școlară noțiuni de <i>Muzică</i> și <i>Artă dramatică</i>; s-a încercat promovarea acestui <i>teatru-școală</i> și pe scena Teatrului Național din Iași; după moartea lui Nicolae Istrati, în 1861, această școală s-a desființat [9] (D. Cozma, p. 72).</p> <p>- În Chișinău, Ioan Donceev - profesor la Gimnaziul de băieți nr. 1, între anii 1853-1866, unde „a înjghebat” o trupă cu elevii săi (nu avem date privind montările pieselor), scrie două manuale de o importanță majoră pentru cultura română: <i>Abecedă rumână și Cursulu primitive de limba rumână</i>. În fapt, este „autorul primei gramatici românești scrise cu litere latine în Basarabia” (Iurie Colesnic, 2022).</p> <p>- La București, în 1893, profesorul Gh. I. Ionescu-Gion publică <i>Poetica Română</i> – o a doua ediție; prima ediție a unui „manual de poetică” fusese publicat în 1888, rezultat al cercetărilor făcute de el în Liceul Sântul-Gheorghe și al cursurilor predecesorilor săi, profesori D. C. Olănescu, G. Dem. Teodorescu; <i>manualul</i> fixează „poezia dramatică” sau „poezia didactică” și definițiile acestora.</p>
--	--

b) Pedagogia științifică sociologică; paradigma *sociocentristă*

<p>- La nivelul teoriei și al practicii educației, paradigma <i>sociocentristă</i> propune centrarea educației pe cerințele societății.</p> <p>- Teoria lui J. Piaget va constitui un reper epistemologic în cercetările vremii, conform căreia capacitatea intelectuală a omului este „calitativ diferită la vârste diferite” și, mai ales „copiii au nevoie de interacțiunea cu mediul înconjurător pentru a câștiga competență intelectuală” (L. Gavrilă, 2017).</p>	<p>- Jocul, activitate educativă prioritară în formarea copilului este valorificat în zona <i>teleologică</i>, <i>axiologică</i> și <i>normativă</i>, proprie <i>teatrului școlar</i>.</p> <p>În România paradigma pedagogiei sociale / sociologice reflectă simpatia manifestată în lumea culturală (literară, științifică, religioasă, politică) față de lumea satelor, concentrată și expimată ideologic în cadrul a două doctrine, <i>semănătorismul</i> și <i>poporanismul</i>, care au creat o atmosferă favorabilă în jurul școlii rurale, cu ecouri prelungite în toată perioada interbelică.</p>
---	---

Că începuturile teatrului românesc au fost de sorginte școlară (cu certe dovezi, lăsate mărturie de către autorii menționați), o demonstrează și cercetarea istoriografică realizată de profesorul V. Brădățeanu, în cele trei volume cu titlul *Istoria literaturii dramatice românești și a artei spectacolului* (1966-1982).

Tabelul 1.3. Epoca modernă (secolul XX)
(pedagogia științifică prin obiective; paradigma tehnocentristă)

<i>Paradigma pedagogiei în plan universal</i>	<i>Evoluția istorică a teatrului școlar în arealul românesc</i>
<p>- La nivelul teoriei și al practicii educației, paradigma <i>tehnocentristă</i> propune centrarea pe proiectarea obiectivelor concrete /operaționale ale educației /instruirii, definite în termeni de performanțe concrete, observabile și evaluabile pe parcursul unei activități concrete (lecție etc.).</p> <p>- „Bella Bartók, compozitor și pianist maghiar (1881-1945), studiază tot mai mult muzica populară maghiară, românească și cea tradițională a artiștilor țigani. În colaborare cu prietenul său, compozitorul Zoltan Kodaly, realizează o culegere de muzică folclorică maghiară, românească, sârbească, croată, turcească și nord-africană, publicată în 12 volume” (L. Gavriliță, 2017)</p>	<p>- Victor Ion Popa, teoretizează pentru prima dată vechea tradiție a <i>teatrului școlar</i>: „Cei mulți sunt copiii și sătenii. Cei mulți n-au un teatru pentru ei, deși poate tocmai acestora li s-ar conveni să aibă, înaintea tuturor, această hrană rodnică și tare ca apa vie din poveste” - <i>România Literară</i> / 19 noiembrie 1932 [15, p. 71].</p> <p>- <i>Scenariul radiofonic</i>, afirmat în perioada februarie 1929 – august 1944, devenise o prezență în cadrul „Orei satului”, și a „Orei copiilor”, cu scop de popularizare a <i>Artei teatrale</i> promovată în unele școli din mediul rural și urban. „Educația va tinde continuu la realizarea valorilor ideale și la idealizarea forțelor sale, deci, la idealismul activ” - G. G. Antonescu, 1943 (M. Stanciu, p. 52).</p>

După 1945, în etosul psihosocial creat pe un fond revoluționar generalizat și la nivel cultural, se pune accentul tot mai mult pe *teatrul popular* în defavoarea *teatrului școlar*. Obiectivele specifice elaborate și definite sociologic (ideologic) sunt argumentate și în plan psihologic prin susținerea afectivă a „unui teatru pentru cei mulți”, care neglijează însă tradiția *teatrului școlar*. Simbioza dintre abordarea ideologică și susținerea psihologică a *Artei teatrale* partinice, are o parte pozitivă: înființarea mai multor teatre populare care au evoluat în timp, unele fiind considerate și astăzi instituții performante în cultura națională.

La nivelul teoriei și al practicii educației, paradigma curriculumului / proiectării curriculare propune centrarea pe finalitățile educației (idealul educației, scopurile generale ale educației, obiectivele generale și specifice ale educației / instruirii) construite la nivelul interdependenței permanente dintre cerințele educației și ale educatului, după cum observăm în următorul tabel.

Tabelul 1.4. Epoca postmodernă / contemporană (a doua jumătate a sec. XX și sec. XXI)
(pedagogia științifică integrativă, centrată asupra finalităților educației)

<i>Paradigma pedagogiei în plan universal</i>	<i>Evoluția istorică a teatrului școlar în arealul românesc</i>
<p>a) psihologic, exprimate în termeni de competențe cognitive și noncognitive: „psihologia copilului este promovată la rang de <i>psihologie genetică</i>, adică, devine un instrument esențial de analiză explicativă pentru rezolvarea problemelor psihologiei generale” - J. Piaget, 1976 (S. Cristea, p.</p>	<p>- George Breazu (1887-1961), creator al Arhivei de Folclor a Ministerului Instrucțiunii, în care a depozitat valori inestimabile de pe întreg arealul românesc, inclusiv din Basarabia și Transnistria, a elaborat o adevărată platformă de integrare a folclorului românesc în activitatea educațională [28].</p> <p>- Reafirmarea educației prin <i>teatrului școlar</i> este</p>

<p>16).</p> <p>b) sociologic, exprimate în termeni de cunoștințe de bază, teoretice și aplicative, validate istoric de societate (Dewey, 1902, 1916 – ca precursor al paradigmei curriculumului);</p> <p>- B.S. Bloom va influența evoluția pedagogiei postmoderne în plan universal în practica proiectării curriculare. El are în vedere legătura dintre dimensiunea psihologică și dimensiunea socială a obiectivelor cognitive.</p> <p>Această taxonomie a obiectivelor cognitive este rezistentă în timp datorită sferei de aplicare, extinsă la majoritatea disciplinelor de învățământ. Este dezvoltată ulterior pe baza criteriului psihologic, elaborat la nivel de:</p> <p>a) taxonomie a obiectivelor afective;</p> <p>b) taxonomie a obiectivelor psihomotorii - Viviane de Landsheere; Gilbert Landsheere, trad. 1979 [apud. 16].</p> <p>- Semnificativă devine tendința de dezvoltare a curriculumului din perspectiva educației permanente. La nivel de politică a educației, Louis D’Hainaut concepe un caracter procesual al curriculumului, angajat la nivel:</p> <p>a) global, prin <i>finalitățile sistemului, căile de realizare cu metodele de instruire</i>;</p> <p>b) deschis, cu legătura dintre curriculumul conceput ca „model ideal” și curriculumul realizat în concordanță cu liniile de forță – scopuri și obiective.</p> <p>- Printre procedeele destinate educației creativității elevilor, E.P. Torrance, M.P. Malcom, F.E. Williams ș.a., recomandă: <i>antrenarea, dezbaterea, discuții colective, analiza erorilor, analiza și interpretarea, organizarea de diverse jocuri și dramatizarea</i> (V. Opreșcu, p. 444-445)</p>	<p>exersată după 1989, prin mai multe inițiative pedagogice:</p> <p>a) <i>includerea disciplinei teatrului școlar în structura</i> deschisă a planului de învățământ actual la nivel de <i>disciplină</i> cu statut nonformal, necesară din perspectivă psihologică (pentru dobândirea unor <i>competențe de comunicare și de dezvoltare personală, intrapersonală și interpersonală</i>) și socială (pentru dobândirea unor cunoștințe teoretice și aplicative de ordin literar și artistic);</p> <p>b) construcția curriculară a <i>teatrului școlar</i> ca disciplină de învățământ cu statut <i>obligatoriu</i> (în anumite licee de artă) <i>opțional</i> sau <i>facultativ, cu finalitate formativă specială, de ordin estetic și moral, vocațional și socio-afectiv, spiritual și psihofizic</i>;</p> <p>c) diversificarea <i>strategiilor de promovare a educației elevilor prin teatru</i>:</p> <p>- <i>parteneriatul</i> între instituții școlare și culturale, realizat special pentru susținerea unor cursuri de <i>Arta dramatică, comunicarea empatică (actorii profesioniști / profesori – elevi)</i>;</p> <p>- <i>munca în echipe</i> implicate în realizarea de proiecte internaționale, de sărbători internaționale a teatrului pentru copii și tineret, de festivaluri județene de teatru pentru elevi - „pentru dezvoltarea potențialului creativ, elevii trebuie învățați să învingă barierele producției creative: a) perceptivă, b) culturale și c) emoțională” [40, p. 443-444];</p> <p>- activități independente: a) cercetare; b) organizare; c) generare (re-generare); d) comunicare [Ibidem];</p> <p>- <i>dezbaterea</i> (critică și autocritică) și <i>asaltul de idei</i>, promovate în condiții de inovație teatrală, necesară în <i>clase vocaționale</i> cu profil de <i>Arta actorului</i> sau în cadrul unor <i>trupe de teatru școlar</i> alcătuite din elevi performanți, la nivel superior, în <i>educația estetică</i>, în general, în <i>Arta teatrală</i>, în mod special</p>
---	---

Teatrul școlar reprezintă un *concept-cheie* care definește o realitate istorică întinsă pe parcursul unei perioade mai îndelungate în cadrul căreia „s-au afirmat și reafirmat formule generice, perfecționate în cadrul acestor etape distincte, în evoluție neliniară, dar ciclică” [54, p. 182-189]. Or, în contextul actual, putem face afirmația că acest concept de *teatru școlar* are (cu titlu de valoare) aceeași dimensiune în raport cu vechile tradiții ale *teatrului școlar* nonformal. Astăzi le putem numi *experiențe în reafirmarea educației prin teatru școlar, după 1989*, dar care pot deveni *teatrul școlar* formal (după

opțiunea elevilor), atât în școli vocaționale, cât și în alte școli cu profil real sau uman. În ambele cazuri, sensul rămâne același.

Capitolul 2. Coordonate pedagogice ale educației prin teatrul școlar în contemporanitate inserează o expunere referitoare la evoluția valorificării teatrului în limbile de circulație internațională; argumentează condițiile pedagogice de aplicare a strategiilor derivate din resursele *Artei teatrale* în școală și în activitățile nonformale, dar și a unor demersuri metodologice privind implicarea *teatrului școlar* în formarea competențelor la elevi.

Pătrunderea teatrului în școală trebuie urmărită pe două planuri semnificative în pedagogia universală, cel al achizițiilor de limbă și al adoptării metodei teatrului în educație. Într-un mod cu totul original și surprinzător, teatrul a reintrat în școală odată cu predarea limbilor străine. Nevoia stringentă a imigranților de a învăța cea de-a doua limbă, în genere engleza sau franceza, devenite limbi de circulație internațională, înainte, între și după cele două războaie mondiale, a făcut ca teatrul, atât în Anglia cât și în S.U.A., să intre în rândul materiilor școlare. Timpul a dovedit că această metodă a făcut posibilă crearea unei legături durabile între artiștii-elevi și profesorii de literatură. Aceștia din urmă au devenit responsabili de calitatea lucrărilor literare propuse, fapt ce a condus mai târziu la crearea unei tradiții a *teatrului școlar* în predarea limbii engleze.

Prima abordare a tehnicilor dramatice a fost realizată de Harriet Fernaly-Johnson în Anglia anilor 1897-1910. Lucrarea *Metoda dramatică de predare* a influențat teoria și practica învățământului general pe tot parcursul secolului XX. Mișcarea progresivă (sau progresivistă) a lui John Dewey a înființat „Școala Experimentală” în Chicago (1896), în cadrul căreia a valorificat resursele pedagogice ample ale metodei dramatice utilizată în clasă, în context formal, dar și nonformal, prin proiectarea unor module de studiu: *Cunoștințe integrate, Metoda acțiunii, Autonomia elevului și Dramatizare*.

Această școală valorifică pedagogic capacitatea elevilor de interînvățare, de exprimare personală și interpersonală, de autoevaluare, de coparticipare la actul didactic, dincolo de relația tradițională dirijistă dintre profesor-elev. Puțin mai târziu, teatrul este considerat cel mai simplu mod de a învăța o limbă străină, oricare ar fi aceea. Ca urmare a acestei inițiative, considerată agresivă pe-atunci, astăzi, la clasele de limbi străine, teatrul nu lipsește din programa școlară.

H. C. Cook considera că nu profesorul, ci artistul este „school master”-ul adevărat. Istoria a demonstrat că: „cei mai mulți dintre reformatorii educației au fost oameni de spirit, energici, cu imaginație creatoare, și nu dintre cei care s-au închis în biblioteci” [13, p. 354-355]. Încurajând *școala-joc*, el afirmă că „ar fi înțelept să se modifice sistemul actual de predare în școală” [13, p. 360]. Sigur că exclamația lui A.P. Cehov la sfârșit de secol al XIX-lea: „Nu se poate fără teatru!”, pătrunsese probabil ca un ecou și în Anglia secolului al XX-lea,

iar H.C. Cook este unul dintre cei care au practicat convingător și cu succes teatrul în școala europeană.

În *pedagogie, teatrul școlar* evoluează în funcție de două obiective specifice – stimularea procesului de achiziționare a limbii și adoptarea *metodei artei dramatice* în activitatea de educație și instruire. În acest sens, abordarea istorică, privind evoluția *tradițiilor metodologice de învățare prin teatru* în câteva țări, se configurează astfel:

- Anglia – Fernaly-Johnson (1897-1910), C.H. Caldwell (1917), P. Slade (1947-1977), B. Way (1960-1970), Gary Carkin (2007);
- S.U.A. – John Dewey (1896), Viola Spolin (1963);
- Brazilia – Paulo Freire (1959), Augusto Boal (1978);
- România – Ion. Cojar, A. Popovici, Elise Wilk;
- Rusia – K.S. Stanislavski.

Experimentul propus de regizorul și actorul rus, K.S. Stanislavski (sfârșit de secol XIX), oferă o redactare teoretic-aplicativă în domeniul artei interpretative - prima din toate timpurile. În acest context, *Dezvoltarea prin Dramă* continuă să militeze pe tărâmul pedagogic pentru integrarea teatrului în sala de clasă în mișcarea „Teatrul în educație”, promovată cu succes în primele decenii ale secolului al XX-lea. Opera marilor practicieni enumerați mai sus, reprezintă, prin avantajele sale pedagogice, psihologice și sociale, modele pentru *predare a teatrului la clasă în limbile de circulație internațională și în limba română*.

În educația estetică rolul *literaturii* este determinant, dar fără activarea resurselor intelectuale și morale, metodologice și praxiologice ale *textului dramatic*, nu poate fi realizat. Textele dramatice semnificative receptate corect în condiții de învățare formală, dar și nonformală, trebuie să aprofundeze și valorifice estetic și etic prin punerea lor în scenă, în două variante complementare pedagogic: a) prin secvențe intensive, bazate pe utilizarea analizei de text, lecturii dirijate, metodei jocului, metodei lecturii pe roluri etc., realizate în clasă; b) prin spectacole teatrale școlare, organizate la diferite intervale de timp, realizate în diferite forme (serbări, concursuri, festivaluri, olimpiade etc.) în condiții de studiu intradisciplinar, interdisciplinar, pluridisciplinar, chiar transdisciplinar, cu participarea profesorilor specializați în educație estetică formală și nonformală, dar și a părinților sau a unor reprezentanți ai comunității locale.

O astfel de abordare a problematicii *teatrului școlar*, clarificată teoretic (pedagogic) și implementată practic (social), poate duce la eliminarea blocajelor existente încă la nivelul conștiinței estetice comune și chiar a celei profesionale, specializate. Avem în vedere acea ruptură existentă între teatru și literatură la care se referea I. L. Caragiale, comentată cu umor de actorul-eseist

D. Puric – „Între teatru și literatură este aceeași legătură ca între teatru și arhitectură, adică nici una – sunt două linii paralele, ca la tramvai” [43].

Adevărata problemă a comunicării interpersonale o constituie capacitățile empatice ale fiecăruia, susține C. Zagaievski (2013) - „ascultând adolescenții cu empatie, adulții le oferă confort psihologic și creează oportunități de formare a *competențelor emoționale* cu ajutorul cărora va spori gradul de adaptabilitate (insertie) socială” [51, p. 75]. În acest context, consemnăm importante *Demersuri metodologice* la nivel de comunitate culturală și educațională locală/ județeană/ națională:

I – în anul școlar 1999-2000, Colegiul Național „Spiru Haret” din Târgu Jiu primește *oferta-programă* pentru cursurile de *Arta dramatică* – profil bibliotecar. Cursurile au urmărit toate formele de comunicare umană (A. Neculau, 1996) - atât pe dimensiunea *intrapersonală* cât și pe cea *interpersonală*, valori ale inteligenței emoționale (H. Gardner, R. Bar-On, D. Goleman) [51, p. 74].

II - în anul școlar 2002-2003, se aprobă în trunchiul comun *Arta dramatică* și *coregrafie*-profil pedagogic. *Motivația propunerii cursului*: formarea elementelor culturii *Artei teatrale*, pe linia ontologie – semiotică – psihologie – pedagogie, viitorilor educatori / învățători sau profesori, contribuind în același timp și la dezvoltarea lor personală. Metodologia predării s-a întemeiat pe specificitatea cunoașterii estetico-artistice (învățare prin descoperire) și pe cea a activității de punere în scenă prin ludic / jocuri teatrale, conform planificării calendaristice anuale. Durata cursului de un an, propunea 2 ore / săptămână, cu un număr de 68 de ore, din care 56 predare și 12 evaluare.

Este foarte important ca elevii-cursanți să-și însușească bine tehnica versului și a frazării corecte – este o sarcină-cheie a profesorilor-actori; tehnici care se găsesc în numeroase manuale de vorbire scenică, de la cele clasice – ale Mariettei Sadova și Sandinei Stan [46], la cel al Valeriei Covătariu (*UAT Târgu-Mureș*), până la cele de ultimă oră ale Sorinei Creangă sau ale prof. Olga Delia Mateescu (*UNATC București*). Elevii trebuie să se apropie de poezie și de toate formele acestui gen literar, indiferent că este povestire în versuri (fabula, balada etc.) sau în varianta lirico-filozofică [55, p. 251]. Astăzi adolescenții (băieții mai mult decât fetele) consideră că „e penibil să reciti o poezie!” [59, p. 147]. Dar este și mai penibil să ignorăm felul în care „rostim limba română – mass-media vorbită în observare” [14, p. 100].

V. Covătariu propune, unui segment mai larg de cititori, texte pentru „optimizarea mecanismelor de articulație în producerea, transmiterea, audiția și evoluția sunetelor limbajului articulat” sau „accentul în cuvânt și propoziție”, ori „ce nu ar trebui să auzim, cum nu ar trebui să rostim” [14, pp. 22-100]. S. Stan statuează – prin exercițiile propuse, grija pentru plasticitatea corporală și mimica expresivă, chiar și studiul pauzelor artistice. Consideră că teatrului îi revine „datoria

de a se ocupa de frumusețea exprimării sonore a gândului”, prin corelarea gestului fonic cu gestul motric și „cel care vorbește în fața publicului, orator, conferențiar, avocat ș.a., trebuie să cunoască problemele tehnicii și artei vorbirii” [46, p. 13].

Promovarea noilor inițiative metodologice sunt utilizate în baza procesului de evoluție istorică al acestui concept istoric – *teatrul școlar*. După cum s-a menționat, în România, actualul cadru curricular oferă mai multe posibilități metodologice în ceea ce privește *teatrul școlar* și cu mai multe variante de integrare a disciplinei de învățământ la nivel nonformal, dar și formal. De altfel, existența claselor vocaționale de astăzi în cadrul liceelor de artă (orașele Bacău, Brașov, Brăila, București, Buzău, Cluj-Napoca, Constanța, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Târgu Jiu, Tg-Mureș, Timișoara), sunt rezultatul acestui imbold al *teatrului școlar*, reafirmat după 1989. Timp de aproape un deceniu s-au demarat o mulțime de programe artistice școlare și extrașcolare, aprobate prin *consiliile profesionale (Curriculum la Decizia Școlii)*, inițiate de actori / regizori profesioniști din toată țara, cu precădere în cele 14 orașe menționate.

Capitolul 3. Perspective de integrare a teatrului școlar în structura Curriculumului Național și activitatea nonformală a instituțiilor de învățământ preuniversitar din România reflectă tendințele actuale de re-animare a situației privind educația prin *teatrul școlar*, înregistrate în România după 1989. Prin analiza sincronică și diacronică efectuată a celor mai importante activități educaționale prin teatru (în societatea românească în general), dar și de promovare a *tradițiilor teatrului școlar* din ultimele trei decenii, în acest capitol au fost expuse argumente hotărâtoare în favoarea *teatrului școlar* și idei de ordinul politicilor educației și a culturii teatrale.

O analiză statistică a *Centrului de Pregătire Pedagogică și Didactică* în Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică (UNATC) „I.L. Caragiale” din București, urmare a adresei cu nr. 10 / 2018, evidențiază o disproporție între numărul mic de actori / regizori licențiați în *Arta teatrală* (cu și fără modulul pedagogic) și numărul mare de posturi ce se vrea a fi alocate acestui demers. Răspunsul departamentului la adresa menționată, îl vom analiza în următorul tabel:

Tabelul 3.1 Situația statistică a gradelor didactice acordate de Ministerul Educației Naționale, în urma susținerii în cadrul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” București

Nr. Crt.	Anul obținerii definitivării / gradului didactic	Nr. Cadre didactice care au obținut definitivarea	Nr. Cadre didactice care au obținut gradul didactic II	Nr. Cadre didactice care au obținut gradul didactic I
1.	2003	3	-	-
2.	2004	2	-	-
3.	2005	7	-	-
4.	2006	7	-	-
5.	2007	-	-	-

6	2008	1	1	-
7	2009	4	5	-
8	2010	4	1	-
9	2011	4	1	-
10	2012	1	1	-
11	2013	-	1	2
12	2014	-	2	1
13	2015	-	2	1
14	2016	-	1	2
15	2017	-	-	1

După cum se observă, primul examen pentru obținerea definitivării a fost susținut în anul 2003, iar până în sesiunea 2013, au obținut calificare pedagogică în *Arta actorului 33 profesori cu certificat de acordare a definitivării, 15 profesori cu certificat de acordare a Gradului II și 7 profesori cu certificat de acordare a Gradului I*; rezultă un număr total de 55 profesori calificați. Sublinierea pe care o face însă UNATC „I. L. Caragiale” din București, ca răspuns la adresa menționată (nr. 478/14.02.2018), evidențiază faptul că începând din anul 2013, examenul de definitivare în învățământ se organizează la nivel național de către Inspectoratul Școlar, sub coordonarea metodologică (directă) a Ministerului Educației Naționale.

Trebuie menționat că din 4 noiembrie 2019, Ministerul Educației Naționale a fuzionat cu Ministerul Cercetării și Inovării pentru a forma Ministerul Educației și Cercetării. Noul minister aprobă cele trei programe școlare pentru disciplina opțională în învățământul preuniversitar: a) *Eu și scena – Curriculum la Decizia Școlii* pentru clasele a III-a sau a IV-a; b) *Teatru și noi – Curriculum la Decizia Școlii* pentru clasele a VI-a sau a VII-a; c) *Laboratorul de teatru – Curriculum la Decizia Școlii* pentru clasele a X-a sau a XI-a (Anexa 1 la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5530/08.09.2020; nr. 5662/30.09.2020; nr. 5663/30.09.2020). Sunt inițiative ale programului de Studii Master Pedagogie Teatrală, în cadrul Facultății de Teatru, UNATC „I.L. Caragiale”, propuse, odată cu reînființarea *Centrului de Pregătire Pedagogică și Didactică* (2015). Acest program urmărește *formarea artistului-pedagog*.

Așadar se constată reliefaarea tendințelor de re-animare, actualizare și valorificare a acestei dimensiuni în educația contemporană. Și, nu în ultimul rând, *se reconstituie* din punct de vedere cultural-educativ o istorie a educației estetic-artistice a consumatorului de artă, în special a artei spectacolului de teatru, în rândul elevilor ca spectatori avizați. Realizarea interpretării istorice în raport cu teoria pedagogică a experiențelor și inițiativelor socio-educative din municipiul Târgu Jiu confirmă tendința afirmării unor actori, cu vocație pedagogică în învățământul preuniversitar, care pot fi acceptați ca profesori de specialitate, după parcurgerea modului pedagogic și susținerea examenului de definitivat.

Sinteza inițiativelor de la Târgu Jiu ne-a orientat către consemnarea ideilor semnificative din perspectivă pedagogică și ne conduc la concluzia că în timp se *diversifică și strategiile de promovare a educației teatrale* prin: a) *parteneriatul* între instituții școlare și culturale realizat special pentru susținerea unor cursuri de *Arta dramatică*, inițial cu statut opțional, ulterior, integrate în *curriculumul comun*; b) perfecționarea *comunicării empatice* dintre *actorii profesioniști* – implicați ca *profesori* – și elevii școlii, care au creat premisa realizării unui produs curricular special – „o pepinieră de actori” proveniți din rândul elevilor; c) valorificarea istoriei *Colegiului Național „Spiru Haret”* care solicită cultivarea specială a *Artei didactice*; d) festivaluri județene / naționale de teatru pentru elevi; e) prima *clasă vocațională* cu profil de *arta actorului*;

În *context național* și cu implicare *internațională* evidențiem multiple experiențe și inițiative în vederea reactualizării educației prin *teatrul școlar*: Festivalul Național de Teatru pentru Elevi (*FNTE*) „Constantin Stanciovi-Brănișteanu” din Târgu Jiu, începând cu anul 2003; inițiativa *Teatrului de Comedie* în cadrul Festivalului Comediei Românești (2015) privind includerea trupelor de liceeni; Festivalul Internațional de *teatru școlar* în limba spaniolă (23-27 aprilie 2015), București; Festivalul de *teatru școlar*, Alexandria; *Festivalul de teatru școlar*, Iași (2015); teatrul francofon, Arad (1993-2016); *Festivalul teatrului școlar*, Teatrul German de Stat din Timișoara; Festivalul național al *teatrului școlar* în limbi străine, Iași (2015); participarea echipei *Colegiului Național „Iulia Hașdeu”* din București și a *Liceului Teoretic „Dimitrie Cantemir”* din Iași la festivalul internațional, Moscova - Rusia (2014).

De asemenea, Concursul Internațional de *teatru școlar*, Paris (2014); Teatrul diletant din Novaci - județul Gorj; Festivalul de Teatru „Sabin Popescu”, Novaci, 1-3 aprilie 2016 - Ziua *teatrului școlar*; Gala *teatrului școlar* din Tecuci, ediția a XIII-a, 2015; reparația *teatrului școlar religios*; colaborarea între Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” București și Facultățile de Științe ale Educației de la Universitățile din Iași și Cluj pe dimensiunea *teatrul pentru educație*; contribuția lui Nicolae Mandea, decan al *Facultății de Teatru – UNATC „I. L. Caragiale”* din București și membru marcant al Consiliului *AFCN – Agenția Fondului Cultural Național*, privind susținerea proiectelor care vizează reafirmarea *teatrului școlar*; Centrul Educațional, București (2015) – *învățarea prin artă*. Este unanim acceptată ideea că aproape toate inițiativele *teatrului școlar* din țară reușesc doar printr-un sprijin membru primit din partea instituțiilor profesioniste de spectacole. Puține inițiative școlare ajung astăzi la o performanță longevivă fără implicarea actorilor sau, după caz, a regizorilor consacrați.

În această arie investigațională, constatăm în sistemul de învățământ preuniversitar din Republica Moldova existența unor importante *școli cu profil de artă*, cu o pledoarie originală în favoarea educației prin teatru. Enumerăm

doar câteva din capitala republicii: *Teatrul Dramatic de Stat pentru Tineret*, astăzi, cu peste 20 de promoții de studenți calificați în *Arta teatrală*; *Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”*, cu finalitățile educative prin realizarea clasicele spectacole pentru copii, *tradiția și obiceiurile românești* având un rol predominant; *Liceul Teoretic cu Profil de Arte „Elena Alistar”*, în care profilul artistic al instituției presupune studierea *ritmicii și dansului, istoriei teatrului, artei vorbirii scenice, artei actorului și mișcării scenice*. Elevii beneficiază de ore individuale, dar și de timp suplimentar destinat montării spectacolelor prezentate în cadrul examenului de absolvire.

V. Mândăcanu a cercetat domeniul *tehnicii și măestriei pedagogice* și a sprijinit activitatea școlii moldovenești. A valorificat experiența acumulată de pedagogia din Rusia pe baza lucrărilor practice și de laborator în baza ideilor propuse de Makarenko, Suhomlinski, P.I. Voideiko și alții. Catedra „Măestria pedagogică” a institutului pedagogic din orașul Poltava, a fost modelul de bază și în perioada *perestroika* (după 1985-1986), iar în *Institutul Pedagogic „Ion Creangă”* din Chișinău a reușit să creeze laboratoare și catedre de *foniatrice, tehnică pedagogică, arta oratorică, arta comunicării*, unde se preda *biomecanica* lui V. Meierhold sau tehnica sistemului K.S. Stanislavski în „formarea și dezvoltarea capacităților de tehnică a autoreglării” studenților [38, p. 357].

Tot aici sunt prezentate argumente obținute prin demers analitico-sintetic. Datele statistice evidențiază implicațiile sociale și socio-afective pe care teatrul le are în formarea elevilor. Studiul aplicativ a vizat predarea cursurilor de *Arta dramatică/ Arta actorului* și impactul acestuia asupra formării și dezvoltării competențelor socio-profesionale prin chestionar cu trei variabile *stima de sine, abilitățile de comunicare și inteligența emoțională*. Este analizat procesul *instructiv-educativ* realizat prin intermediul metodelor și tehnicilor specifice teatrului. Sunt analizate rezultatele studiului aplicativ în perspectiva argumentelor în vederea necesității promovării valorilor educației *socio-afective* în școală prin integrarea *teatrului școlar* în structura curriculumului național. Pedagogia modernă, la care România dorește să se alinieze, pune accentul pe elev ca parte integrantă a sistemului de învățământ, acesta fiind transformat din „parte pasivă” în „parte activă”.

Teatrul are un rol semnificativ în formarea competențelor socio-profesionale și, mai mult, poate să asigure prin strategiile specifice *Artei teatrale* o mai puternică valorificare a fiecărui elev și, prin urmare, o *creștere a implicării școlare*, o interiorizare a finalităților educației, asigurând în felul acesta succesul actului pedagogic. Astfel, teatrul poate să reprezinte o soluție extrem de utilă, deoarece cursurile de teatru, predate, bineînțeles, de actori cu solide cunoștințe pedagogice, asigură actului educativ ceea ce se pare că cei mai mulți tineri caută în școală: valorizarea competențelor personale, comunicare inter- și intrapersonală, stimularea permanentă a creativității și

imaginației, empatizare și, nu în ultimul rând, implicare activă, aspecte care asigură reușita școlară și profesională.

Pentru a dezvălui importanța teatrului în actul educativ și în formarea competențelor elevilor, este prezentată (statistic) o situație ce oferă o imagine reală a *implicării elevilor*, nu numai în actul de *creație scenică*, dar și ca *spectatori avizați*, pe parcursul a cel puțin două decenii și, totodată, valoarea cultural-educativă a orașului Târgu Jiu prin parteneriatul *teatrul școlar – teatrul profesionist*.

Ne-am propus realizarea unei statistici, prin comparație – numărul de elevi-participanți în actul de creație scenică alături de actorii profesioniști în fiecare stagiune teatrală, înainte și după anul 2003. Au participat la realizarea acestui experiment 18 voluntari - actori profesioniști, sub coordonarea autorului tezei. Actorii târgujieni au susținut cursuri /traininguri / workshopuri, cu 780 de elevi / eleve, pentru a participa în festivalul-concurs amintit, după cum se poate observa în tabelul următor.

Tabelul 3.2. Actori și elevi / eleve participanți la Festivalul Național de Teatru pentru Elevi „Constantin Stanciovici-Brănișteanu”, Târgu Jiu

Nr. Crt.	Actor / voluntary Nume de scenă	Nr. de elevi/eleve în pregătire cursuri/ traininguri / workshopuri	Nr. ediții - participări în Festivalul-concurs „C. Stanciovici-Brănișteanu
1	Valeriu Bâzu	11	1
2	Cosmin Brehuță	23	4
3	Dan Calotă	13	2
4	Mădălina Ciobănuț	16	3
5	Pompiliu Ciocchia	32	7
6	Cornelia Diaconu	197	11
7	Cristinel Dobran	21	5
8	George Drăghescu	38	6
9	Constantin Eremia	7	1
10	Mariana Ghițulescu	58	3
11	Sorin Giurca	12	2
12	Rodica Gugu-Negrescu	46	8
13	Monica Sfetcu	52	12
14	Ionuț Stoica	18	1
15	Luminița Șorop	3	1
16	Eugen Titu	31	3
17	Simona Urs	110	12
18	Ion Alexandrescu	92	12

De asemenea, ne-am propus un studiu centrat pe trei etape: Etapa I – inițiative de re-animare a *teatrului școlar* (1993-1998); Etapa II - începând cu redactarea proiectului din 1999 (proiect valorificat în teză) până la înființarea profilului vocațional *Arta actorului*, în cadrul Liceului de Arte „Constantin Brăiloiu”, dată ce coincide cu prima ediție a Festivalului de Teatru pentru elevi „Constantin Stanciovici-Brănișteanu” din Târgu Jiu, respectiv anul 2003 – o numim *perioadă a stimulării culturale și mari realizări emulative în domeniul teatrului – școlar și profesionist*, ca parteneri la dezvoltarea cultural-educativă a

orașului; Etapa III – dinamica implicării după anul 2003. În tabelul 3.3., se arată dinamica implicării elevilor în actul de creație scenică alături de actorii profesioniști. Constatăm că în cele 24 de stagii teatrale (1995-2019), în Teatrul Dramatic „Elvira Godeanu” au jucat (profesionist) 387 de elevi / eleve.

Tabelul 3.3. Dinamica implicării elevilor / elevelor în actul de creație scenică alături de actorii profesioniști

Perioada monitorizată	Stagiuni teatrale / ani calendaristici	Elevi participanți la actul de creație scenică alături de actorii profesioniști
Etapa I Nr. elevi distribuiți între anii 1993-1998	Stagiunea 1995-1996	-
	Stagiunea 1996-1997	-
	Stagiunea 1997-1998	8
	Total	8
Etapa II Nr. elevi distribuiți între anii 1999-2003	Stagiunea 1999-2000	29
	Stagiunea 2000-2001	39
	Stagiunea 2001-2002	-
	Stagiunea 2002-2003	19
Total	87	
Etapa III Nr. elevi distribuiți între anii 2004-2014	2004-2009	84
	2010	7
	2011	23
	2012	7
	2013	15
	2014	11
Total	147	
Perioada fără Festivalul de Teatru pentru elevi „Constantin Stanciovici-Brănișteanu” (FNTE) 2015-2019	2015	72
	2016	17
	2017	32
	2018	11
	2019	13
	Total	145

În plus, am acordat atenție unei statistici a părinților (evaluatori secundari ai performanțelor *teatrului școlar*), vizavi de afluența acestora, alături de performanțele copiilor-artiști, în calitatea lor (și) de consumatori de *Artă a spectacolului de teatru* în cele trei etape ale studiului nostru, cu accent pe ultima perioadă de timp (2003-2019). Valoarea aplicativă a cercetării este abordată în contextul proiectării unui program de educație estetică propus de metodicile existente în universitățile de specialitate, validată în învățământul preuniversitar din municipiul Târgu Jiu (și în alte localități din țară), cu deschidere spre învățământul universitar. Astfel, reconstituim din punct de vedere cultural-educativ o istorie a educației estetico-artistice a consumatorului de artă, în special a artei spectacolului de teatru, în rândul elevilor.

Provocările pedagogiei sunt multiple, iar actorii implicați în actul educativ trebuie să găsească soluții eficiente pentru adaptarea curriculară la schimbările tot mai rapide și mai profunde ale societății. Însă idealul educativ al școlii, pornind de la dezvoltarea intrinsecă a motivației pentru învățare și

creșterea implicării și reușitei școlare, constă în însăși actul de formare și dezvoltare a personalității copiilor / elevilor / absolvenților, în pregătirea / devenirea lor ca viitori cetățeni, capabili să-și formeze competențe care să le asigure integrarea eficientă pe piața muncii indiferent de viitorul acesteia. Ei vor fi: „cu încredere în sine și în propriile forțe; deschiși și doritori să învețe pe parcursul întregii vieți; activi, proactivi și productivi, creativi și inovatori; angajați civic și responsabili, asumându-și conștient valorile general-umane importante pentru o societate democratică” [31, p. 33].

În tabelele ce reprezintă profilul absolventului instituției școlare ce rezultă din idealul educațional atât în limba română, cât și în limbile de circulație internațională, descoperim similitudini și între cele două sisteme educaționale (Republica Moldova și România), prin însăși creșterea calității proceselor de educație și formare profesională în spiritul politicilor europene în materie, precum și la îmbunătățirea accesului la informații dintre cele două state.

Așadar, *atributele generice* ale absolvenților școlilor din învățământul preuniversitar sunt prezentate în următorul tabel.

Tabelul 3.4. Atributele generice ale absolvenților școlilor din învățământul preuniversitar [Apud. 31]

Absolvenți cu încredere în propriile forțe demonstrează:	Absolvenți deschiși către învățarea pe parcursul întregii vieți demonstrează:	Absolvenți activi, proactivi, productivi, creativi și inovatori demonstrează:	Absolvenți angajați civic și responsabili demonstrează:
<ul style="list-style-type: none"> - autocunoaștere, respect față de sine, încredere în sine, managementul sinelui; - respect față de cei din jur; - autonomie și integritate morală, adeziune la valorile general-umane; - gândire critică și comunicare asertivă; - atitudine pozitivă față de dezvoltarea personală și față de muncă; - abilități de luare a unor decizii pertinente și responsabilitate pentru deciziile asumate. 	<ul style="list-style-type: none"> - atitudine pozitivă și plăcere, interes și motivare pentru învățare; - analiză și reflecție asupra propriei învățări și implicare pentru optimizarea învățării; - stabilirea scopurilor proprii în învățare; - deschidere față de moduri noi de gândire și idei noi; - interes și implicare în activități de învățare formală, nonformală și informală; - efort pentru învățare rapidă și eficientă. 	<ul style="list-style-type: none"> - opțiunea pentru un mod de viață sănătos și activ; -comunicare eficientă; -colaborare eficientă în activitatea comună; -concentrare pe rezolvarea situațiilor neprevăzute într-un mod creativ; -inițiativă și spirit antreprenorial, inovație și creativitate; -asumarea rolurilor diferite, inclusiv a rolului de lider, în diverse situații / contexte sociale. 	<ul style="list-style-type: none"> - este pregătit să „performeze”, să interpreteze anumite roluri în societate; - implicare în evaluarea problemelor complexe ale societății și rezolvarea acestora; - atenție, altruism, respect, generozitate și sprijin pentru ajutorarea persoanelor aflate în dificultate; - interes și implicare în dialogul intercultural; - promovează păstrarea și valorificarea tradițiilor <i>teatrului școlar</i>.

Profilul activ-creativ al acestor elevi „nu trebuie privit ca un alt cadru de referință al finalităților educaționale, decât cel reflectat / proiectat de sistemul de competențe. În acest sens, reprezintă, într-o formă specifică, finalitățile proiectate” [31, p. 33].

Atributele generice ale absolvenților de *Artă teatrală* prin resursele tradițiilor istorice ale *teatrului școlar* din România, sunt prezentate în următorul tabel.

Tabelul 3.5. Atributele generice ale absolvenților de Artă teatrală prin resursele teatrului școlar [*Ibidem*, p. 37-38]

Elevii activi, creative și inovatoare demonstrează:	La finele ciclului primar, elevii:	La finele ciclului gimnazial, elevii:	La finele ciclului liceal, elevii:
a. opțiunea pentru un mod de viață echilibrat și active.	- află reguli și se adaptează la cerințele mediului școlar.	- Capătă dorința de a „exersa” rolurile încredințate fără teama de a fi judecat, cu multiple deschideri spre nonformal și informal.	- își organizează resursele și timpul în mod eficient; - promovează modul de viață sănătos și îl practică, respectând cerințele și principiile acestuia.
b. comunicare eficientă.	- își selectează modul de comunicare adecvat scopului artistic și aplică regulile în diverse context.	- comunică cu claritate și participă activ la discuții și dezbateri, manifestând respect pentru interlocutori.	- își adaptează discursul comunicativ în funcție de contexte, situații, auditoriu, circumstanțe etc..
c. colaborare eficientă în activitatea comună.	- dovedește capacitatea de schimbare a rolurilor și manifestă dorința de a-și ajuta colegii.	- dezvoltă abilități de lucru, prin colaborare și înțelegere reciprocă; - contribuie cu idei și implicare la obținerea succesului comun.	- dezvoltă relații umane și sociale; - își asumă roluri și responsabilități concrete în cadrul echipelor.
d. concentrare pe rezolvarea situațiilor neprevăzute într-un mod creative.	- identifică un set de aptitudini necesare pentru eficientizarea activității sale.	- recunoaște și utilizează rolul dinamicii în grup; - identifică resursele necesare într-o situație data.	- au o atitudine pro-activă în depășirea situațiilor problemă; - explorează modalități inovative de rezolvare a problemelor.
e. inițiativă și spirit antreprenorial, inovație și creativitate.	- manifestă curiozitate pentru activități inovative; - manifestă creativitate în domeniile de interes; - inițiază și implementează proiecte individuale și de grup.	- identifică interesele personale care pot conduce la alegerea unei cariere, bazate pe comunicare; - manifestă spirit inovativ, propun soluții creative pentru activitate.	- au abilități de planificare, organizare și evaluare a activității; - identifică oportunități pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale; - evaluează riscuri ale

			activității și acționează pentru diminuarea acestora.
f. asumarea de roluri diferite, inclusiv a rolului de lider, în diverse situații / contexte sociale.	- se implică în activități de voluntariat.	- inițiază activități de voluntariat; - identifică modele de lideri demni de urmat.	- utilizează capacitățile de autoevaluare și autoanaliză a propriului potențial în cadrul unor activități concrete.

Sunt suficiente motive pentru a convinge faptul că resursele teatrului școlar, evidențiate în tabelul de mai sus, au un rol semnificativ în realizarea finalităților educaționale și, mai mult, pot fi asigurate, prin strategiile specifice *Artei teatrale*, o mai puternică valorificare a potențialului fiecărui elev, inclusiv pe dimensiunea estetic-artistică. *Premisa* noastră este de ordin istoric. Este elaborată, în spiritul unei cercetări din domeniul pedagogiei istorice, teză axiomatică dezvoltată și de Ovidiu Drimba în *Istoria teatrului universal*. Pe acest fond este sesizată **problema fundamentală** care trebuie rezolvată – „Cine și cum ajunge să descopere, să cunoască tainele teatrului, să-i dezlege misterele și să-l facă prieten nedespărțit?” [23, p. 5]. Teatrul, inclusiv cel școlar, valorifică resursele străvechi ale *artei imitației*, capabilă „să-l ridice pe om pe o înaltă treaptă de demnitate și să-l ajute să vorbească sincer și înțelept despre problemele și năzuințele lui” [Ibidem].

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Prezentarea descriptivă și analiza comparativă a cercetărilor istoriografice relevante din istoria teatrului, cercetări filozofice, psihologice, științele pedagogice au condus la identificarea reperelor istorice și teoretice ale *teatrului școlar* în România și a făcut posibilă elucidarea problematicii tradițiilor educației elevilor prin teatru. Importanța educației elevilor prin *Arta teatrală* a fost dedusă din constatarea abordării în literatura de specialitate în mod parțial, argumentativ sau parțel și lipsa cercetărilor special dedicate temei anunțate. Din aceste considerente, remarcăm contribuția teoretică în ceea ce privește dezvoltarea semnificației științifice a conceptelor și a sintagmelor științifice de referință colectate din sursele și produsele de cercetare și valorificarea acestora în circuitul științific al domeniului (Capitolul 1, subcapitolul 1.1).

2. Analiza influențelor externe asupra *teatrului școlar* autohton a evidențiat calitatea acestuia ca formă specifică implicată și ca premisă în procesul de afirmare a teatrului profesionist la începuturile sale. Este un proces înregistrat în tot arealul românesc, prin afirmarea *teatrului școlar*, ulterior a celui profesionist, în limba germană, maghiară și română. Primele influențe asupra *teatrului școlar* autohton le descoperim în cultura arabă la sfârșit de

secol XVII și început de secol XVIII, datorită operelor lui Dimitrie Cantemir (*Istoria Imperiului Otoman, Sistemul religiei mahomedane* etc.).

Încă din secolul XVII remarcăm o anumită interferență culturală și educațională între cele trei țări române. Reprezentanți ai culturii din Transilvania, G. Lazăr, A. Florian, A. T. Laurian, promovează în Moldova și Țara Românească arta punerii în scenă a literaturii dramatice în limba națională. Românii din Principate valorifică *teatrul ca mijloc de educație estetică, cu finalități în dezvoltarea conștiinței naționale*. Relaționarea dintre românii din cele trei țări, în secolul XIX, au avut un numitor cultural și educațional comun, *teatrul școlar*, învățat în Transilvania din activitățile didactice ale bisericilor catolice și protestante ale minorităților naționale. În mod analogic, cultura celor două principate române este preluată activ în Transilvania și stimulează dezvoltarea literaturii artistice teatrale și a artei spectacolului profesionist.

Din sinteza realizată rezultă că teatrul românesc este un *reflex* al culturii străine. Ceea ce trebuie remarcat și interesează mai mult, sunt schimburile de valori artistice înregistrate în context istoric determinat între colegiile reformate și iezuite ale culturii germane, maghiare și române. Ele sunt evidente în manifestările lor particulare ca expresie a *teatrului școlar* universal (Capitolul 1, subcap. 1.2 – Tabelul A3. 1; A3. 2; A3. 3).

3. A fost identificată misiunea *teatrului școlar* în arealul românesc. S-a constatat faptul că originile teatrului profesionist pot fi apreciate doar în raport cu *teatrul școlar*. Acesta reprezintă o formă specifică de afirmare a spectacolului dramatic într-un spațiu cultural și pedagogic determinat istoric. Semnalăm faptul că în Transilvania *teatrul școlar* este tributار începuturilor teatrului profesionist german și maghiar, mai afirmat și popularizat în epocă, începând cu secolul al XVI-lea. În aceste condiții istorice (dramatice): a) linia culturii iluministe proprii fiecărei națiuni, afirmată și în Transilvania, a întreținut dorința de a crea o dramaturgie originală, încurajată chiar de schimburile interculturale existente; b) această linie ideologică, filozofică și etică a dus la conturarea unei mișcări originale de afirmare a *teatrului școlar* în limba română; c) afirmarea târzie a teatrului românesc profesionist în Transilvania este din cauza stării de inferioritate politico-socială în care era ținută națiunea română în perioada *unio trium nationum*. Aceasta a generat un ritm mai lent de dezvoltare în comparație cu naționalitățile privilegiate, situație diferită față de ceea ce se întâmpla în Țările Române (Capitolul 2, subcap. 2.1).

4. În baza analizei evoluției evenimentelor istorice prin *ordonare cronologică esențializată a inițiativelor teatrului școlar* s-a stabilit corelația între evoluția limbii române și procesul de instituționalizare a învățării prin teatru de la apariție și până în prezent, caracterizat prin fluctuații și modificări survenite în timp. Teza stabilită este confirmată prin documentele invocate în

literatura de specialitate care atestă procesul de inițiere al învățământului autohton. S-a demonstrat științific faptul că *școala* este cea care a marcat și promovat începuturile teatrului în limba română. Evoluțiile înregistrate demonstrează cu argumente științifice că *teatrul școlar* a constituit o verigă importantă în apariția și dezvoltarea teatrului profesionist în limba română. Implicarea teatrului în educația estetică a profesorilor și elevilor a stimulat procesul de inovare instituțională, care a adus la apariția *teatrelor naționale în arealul românesc*. Acest fapt reiese din descrierile istoricilor din Moldova și Țara Românească, dar și din Transilvania.

Pe parcursul secolelor XVI-XIX, *teatrul școlar*, ca și *teatrul profesionist* în limba română, au avut o existență tumultuoasă, cu multe tulburări și momente de îngrijorare. Cu toate acestea, Țara Românească și Moldova au privilegiul înființării teatrelor profesioniste în limba română în prima jumătate a secolului XIX, spre deosebire de Țara Ardealului, unde acest lucru se întâmplă abia la început de secol XX.

Analiza efectuată cu privire la evoluția *teatrului școlar* evidențiază necesitatea proiectării și a realizării acesteia, ca activitate cu finalitate formativă specială (de ordin estetic și moral, vocațional și socio-afectiv), în învățământul postmodern / contemporan. Descoperim că *teatrul școlar*, ca promotor al teatrului profesionist, reprezintă „un *concept-cheie* care definește o realitate istorică întinsă pe parcursul unei perioade îndelungate, în cadrul căreia s-au afirmat și reafirmat formule generice, perfecționate în cadrul mai multor etape distincte, în evoluție neliniară, dar ciclică” (Capitolul 1, subcap. 1.1).

5. Cercetarea documentelor vremii *prin abordare sincronică și interpretare diacronică* a tradițiilor *teatrului școlar* românesc și universal și a *fenomenului pedagogic complex educația prin Arta teatrală a confirmat*, la începutul secolului al XX-lea, pe teritoriul Transilvaniei, Banatului, Bucovinei, dar și în București o intenție de a unifica toate inițiativele diletante, acumulate în timp, în vederea *cultivării teatrului în mediul rural*. Inițiativele de acest gen în dezechilibrul social, etnic și ideologic al timpului întâlnesc multiple dificultăți și în consecință numărul inițiativelor școlare teatrale se reduce. Remarcăm că în celelalte teritorii românești unificate politic și administrativ, tradiția inițiativelor școlare continuă. Din publicațiile vremii atestăm date care cuprind cronici ale manifestărilor teatrale și muzicale de la sate între anii 1929-1944, serbări școlare, scenarii radiofonice pentru copii și tineret. Se constată că anii 1935 – 1937, au fost ani de vârf atât pentru *teatrul școlar* jucat în școală sau în afara ei, cât și pentru cel jucat la microfon. Sursele bibliografice înregistrează și inițiative privind *teatrul școlar* al intelectualilor de la sate. Aceste tentative atestă efortul promovării creației literare naționale și universale în întreaga țară și creează oportunități de penetrare a teatrului, îndeosebi în târguri de provincie și în sate, unde trupele teatrale întârziau să ajungă. În anul

1945 s-a înființat *Teatrul Muncitoresc* și școala națională nu mai are posibilitatea de a valorifica tradițiile autentice, inclusiv teatrale în sistemul de învățământ reorganizat în noua perspectivă politico-ideologică. Putem afirma că din această perioadă în România *teatrul școlar* a fost înlocuit cu *festivitățile artistice* organizate în vederea promovării ideologiei statale și a cadrelor afiliate acesteia (Capitolul 1, subcap. 3).

6. Prin interpretarea datelor și faptelor analizate, s-a constatat că teatrul nu este numai un edificator al culturii și resursă importantă în promovarea tradiției naționale prin cuvântul scris, dar, mai ales, interpretat, ci și un important mijloc de educație care definește personalitatea umană. Au fost evidențiate în baza cercetărilor socio-pedagogice argumentele conform cărora în etapa actuală *educația prin teatru* are fațete formative diverse - educația estetică-artistică, educația prin și pentru comunicare, educația participativă, cumulativă și reflexivă.

Prin reflecție analitică cu privire la *evoluția teatrului școlar contemporan*, dar și *din punct de vedere organizațional al sistemului de învățământ actual* din România, a politicilor de reformare a învățământului contemporan și a construcției curriculumului național, a sintetizării diverselor inițiative și experiențe ale actorilor, cercetătorilor domeniului *Artei teatrale*, care de multe ori au fost inițiatorii ideilor, promovate mai apoi de politici la nivel național, au fost aduse argumente și evidențiate tendințe pozitive în promovarea *teatrului școlar* din ultimele trei decenii, dar și probleme ce caută soluții pentru crearea unui cadru curricular complex necesar pentru promovarea acestei resurse educaționale prin:

a) Proiect-model *PTSLȘ* (1995-1997), urmat de un proiect dezvoltat pe aceeași temă, deus Ministerului Educației Naționale cu nr. *19741* din 2 dec. 1999 - Anexa 4;

b) *Arta dramatică și coregrafie* - profil pedagogic, în trunchiul comun - Colegiul Național „Spiru Haret” (premieră în domeniu);

c) *Introducere în Arta dramatică* – curs opțional pentru clasele V-VIII, în Școala Generală Bumbăști-Jiu (2006-2007).

Disciplina *Arta actorului / Teatrul școlar* are un puternic rol în dezvoltarea personală și socio-profesională a elevilor, cu impact formativ superior. Este încadrată în politica reformatoare a *Ministerului Educației și Cercetării* din România. *Problemele critice* persistente sunt următoarele: a) statutul incert al disciplinei *Teatrul școlar*, care – cu excepția liceelor de artă, este încadrată în *Aria curriculară, Educație artistică* alături de *muzică, literatură* sau *arte plastice*, sub multiple denumiri: *arta dramatică, arta actorului, Arta teatrală*, cu statut extracurricular și (sporadic) opțional - *Curriculum la Decizia Școlii*; b) programul *Școala altfel* oferă puține posibilități de realizare a obiectivelor estetice tipice *teatrului școlar*; c) lipsa

profesorilor cu studii de specialitate în *Arta teatrală*; d) opiniile diferite existente între profesori și actori implicați în teoria și în practica activităților specifice *teatrului școlar*; e) neclarificarea statutului deontologic al *profesorului-actor* sau a actorului-profesor (Capitolul 2, subcap. 2.4).

7. Astfel, a fost confirmată reactivarea funcției formative a educației artistice prin decizii ale Ministerului Educației și Cercetării din România:

a) cursului *Dezbatere, oratorie și retorică*, prin Ordinul M.E.C.T.S. nr. 7074 din 21.04. 2011; b) implementarea în *orarul special* care promovează educația nonformală sub genericul „*Școala altfel*” – anul școlar 2011-2012; c) promovarea unui nou program, începând din anul școlar 2012-2013 sub genericul „*Să știi mai multe, să fii mai bun*”; d) apariția unei noi calificări, ce vizează în primul rând pe actori - *Consilier pentru dezvoltare personală – COR 242324*, și integrarea în Curriculumul Național a disciplinei *Arta actorului* care funcționează, de un deceniu și jumătate, în cadrul Liceelor de Artă, în 14 localități din țară - aici includem și inovația didactică pe care o aduce o categorie specială de profesori – *profesorii-actori*.

e) *actualizarea* argumentată epistemologic și științific prin *includerea disciplinei Teatrul școlar* în structura cu caracter global și deschis a planului de învățământ actual, construit curricular, proiectat și realizat ca activitate *cu finalitate formativă specială, de ordin estetic și moral, vocațional și socio-afectiv*;

f) *diversificarea strategiilor de promovare a educației elevilor prin teatru - parteneriatul* între instituții școlare și culturale realizat special pentru susținerea unor cursuri de *Arta dramatică; comunicarea empatică* dintre *actorii profesioniști* – implicați ca *profesori* – și elevii școlii care au creat premisa realizării unui produs curricular special – actori, proveniți din rândul elevilor, multiple experiențe și inițiative ale actorilor și elevilor cu implicarea *internațională*; evidențiem echipe de proiecte internaționale, sărbători internaționale a teatrului pentru copii și tineret, festivaluri județene de teatru pentru elevi, *clasă vocațională* cu profil de *Arta actorului, trupe de teatru* alcătuite din elevi ș.a.;

g) *afirmarea* unor actori, cu vocație pedagogică, în învățământul preuniversitar care pot fi validați ca profesori de specialitate, după parcurgerea modului pedagogic și susținerea examenului de definitivat, pot crea o categorie specială de profesori, *profesorii-actori/regizori*, în condițiile în care datele statistice obținute până acum din UNATC „I. L. Caragiale” București, atestă (până în anul 2013), 55 profesori calificați în predarea teatrului la clasă (Anexa 4);

h) deschidere spre învățământul universitar de specialitate pentru inițierea unui sistem de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul *Artei teatrale* cu validare în învățământul preuniversitar;

i) asigurarea deschiderii spre comunitatea specialiștilor licențiați în *Arta teatrală și cinematografică*, reprezintă o bază importantă în procesul de perfecționare, în oferirea unui model pedagogic pentru toți actorii sociali, îndeosebi pentru principalii „actori ai educației” - profesorii și elevii (Capitolul 3, subcap. 3.3).

Recomandări

1. *Instituțiile abilitate ministerului de resort* să conceptualizeze și să promoveze un sistem de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul *Artei teatrale* cu validare în învățământul preuniversitar, cu deschidere în învățământul post liceal și universitar, asigurată de comunitatea specialiștilor licențiați în *Arta teatrală și cinematografică*. Aceasta reprezintă o bază importantă în procesul de perfecționare, în oferirea modelului pedagogic valorificat pentru toți *actorii sociali*.

2. *Comunitatea specialiștilor licențiați în Arta teatrală și cinematografică (profesorii-actori / regizori) implicați în actul educativ* să găsească soluții eficiente pentru adaptarea curriculară la schimbările tot mai rapide și mai profunde ale societății. Trebuie să asigure tot ceea ce caută elevul în școala contemporană: empatizare, comunicare inter- și intrapersonală, stimularea permanentă a creativității și imaginației și implicarea activă în vederea asigurării reușitei școlare și profesionale. *Soluțiile constructive, viabile*, trebuie să implice: a) asigurarea caracterului practic al programei (prin exerciții de respirație, de pronunție, de utilizare a limbajului nonverbal); b) perfecționarea relației dintre teoria și practica *Artei teatrale*, bazată pe cultivarea virtuților în condiții de învățare/autoînvățare; c) integrarea *teatrului școlar* în *trunchiul comun curricular* în relații de complementaritate cu disciplina *Dezbatere, oratorie și retorică*, deja introdusă de minister.

3. *Cercetătorii din domeniu* să valorifice investigativ resursele *teatrului școlar* la nivel de cultură generală necesară pentru vocația și credința în virtuțile morale și în fundamentele frumosului în viața artistică și în cea cotidiană. Să promoveze colaborarea pe dimensiunea formativă dintre actorii /regizorii-profesori și profesorii de literatură, muzică, coregrafie, arte plastice, educație fizică, educație tehnologică în vederea abordării integrate a educației.

4. *Conceptorii de curriculum* să asigure prin *repere metodologice* promovarea resurselor intelectuale, morale, praxiologice ale *textului dramatic* în curriculum pentru disciplina *Limba și Literatura română* cu participarea profesorilor specializați în educație estetică formală și nonformală (actori / regizori), a problematicii teatrului școlar, ce poate duce la eliminarea blocajelor existente încă la nivelul conștiinței estetice comune și chiar a celei profesionale, specializate.

BIBLIOGRAFIE

1. ALBULESCU, I. *Doctrina pedagogice*, București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 2007. 400 p. ISBN 978-973-30-1958-9.
2. ALTERESCU, S., COSTA-FORU, A., FLEGONT, O., [et al.] *Istoria Teatrului în România*, vol. I, București: Editura Academiei R.S.R., 1965. 380 p.
3. BĂRLOGEANU, L. *Psihopedagogia artei. Educația estetică*, Iași: Polirom, 2001, 216 p. ISBN 973-683-713-0.
4. BEJAN, A. *Pentru o fundamentare ontologică a artei și culturii teatrale-studiu bazat pe teoriile lui I. Gagim. În: Ion Gagim și universul muzicii. Mat. Conf. Șt. Int. consacrate aniversării a 60 de ani ai savantului*. Iași: Ed. Artes, 2014, p. 231-237. ISBN 978-606-547-192-4.
5. BEJAN, A. *Repere teoretico-metodologice de formare a elementelor culturii teatrale a elevilor mici: tz. de doct. în științe pedagogice*, Bălți, 2020.
6. BEȚIU, M. *Elemente de analiză a procesului scenic* - București: U.N.A.T.C. Press, 2018. 173 p. ISBN 978-606-8757-43-8.
7. BLAGA, L. *Trilogia culturii. Geneza metaforei și sensul culturii*, București: Editura Humanitas, 1994, 223 p. ISBN 978-9735060688.
8. BRĂDĂȚEANU, V. *Istoria literaturii dramatice românești și a artei spectacolului de la origini până în prezent*, București: Editura Didactică și Pedagogică, vol. I 1966.413 p.
9. BURADA, T.T. *Istoria Teatrului în Moldova*, Chișinău: Editura Hyperion, 1991, 584 p. ISBN: 5-368-01005-2.
10. CARKIN, G. *Teaching English Through Drama*[online].[citat 01.07-15.08.2014]. Disponibil: <http://garycarkin.tripod.com/garycarkinphdprofessoroftesolsouthernnewhampshireuniversitymancesternh/index.html>.
11. CEPOI, I. *Îmblânzirea minotaurului sau nouă ani din viața unui teatru*, Târgu Jiu: Editura Fundației „Constantin Brâncuși”, 2002.478 p. ISBN 973-8162-10-6.
12. COJAR, I. *O poetică a artei actorului*, București: Editura Paideia, ed. a III-a, 1998. 161 p. ISBN: 973-9368-47-6.
13. COOK, H.C. *The Play Way*[online]. New York, Frederick A. Stokes company, 1917. 417 p.[citat 01.07-15.08.2014]. Disponibil: <http://books.google.com/books?id=v-RAAAAAIAAJ&oe=UTF-8>
14. COVĂTARIU, V. *Cuvinte despre cuvânt*. Târgu-Mureș: Casa de Editură „Mureș”, 1996.192 p. ISBN 973-9087-38-8.
15. CRĂCIUN, V. *Scena undelor*, București: Editura Eminescu 1980, p. 71.
16. CRISTEA, S. *Concepte pedagogice fundamentale*, vol.I, *Pedagogia / Științele Pedagogice / Științele Educației*, București: Didactica Publishing House, 2016. ISBN 978-606-683-377-6.
17. CRISTEA, S., STANCIU, F. *Fundamentele educației*, vol. I, Editura Universitaria, 2010
18. CRIȘAN, S. *Teatru și cunoaștere*, Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 2008. ISBN 978-973-35-2430-4.
19. CUCOȘ, C. *Istoria Pedagogiei*. Iași: Editura Polirom, 2001. ISBN 973-683-642-8.
20. CUCOȘ, C. *Educație estetică*, Iași: Editura Polirom, 2014, 224 p. ISBN 978-973-46-4978-5.
21. CUZNEȚOV, L. *Adolescentul preocupat de artă (ghid pentru cadrele didactice)*. Chișinău: CEP ASEM, 1997.
22. DAMASIO, A. R. *În căutarea lui Spinoza. Cum explică știința sentimentele*, trad. Ioana Lazăr, București: Editura Humanitas, 2010. ISBN 978-973-50-2587-8.
23. DRIMBA, O. *Istoria teatrului universal*, București: Ed. definitivă, Editura Vestala, 2017. 352 p. ISBN 978-973-120-020-0.
24. FAURE, E. *A învăța să fii Un Raport UNESCO*, trad. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1974. 380 p.
25. GAGIM, I. *Artă și Educație artistică În: Revistă de cultură, știință și practică educațională*, Universitatea de Stat „A Russo” din Bălți, Presa universitară bălțeană, 2006. ISSN: 1857-0445.
26. GAGIM, I., *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Iași: Timpul, 2003. 280 p. ISBN 973612049X.
27. GAGIM, I. *Muzica și filozofia*, Chișinău: Î.E.P. Știința, 2009 (Combinatul Poligrafic) – 160 p. ISBN: 978-9975-67-629-8.

28. GAVRILIȚĂ, L. Formarea culturii etnoartistice la elevi prin valorificarea didactică a teatrului popular: tz. de doct. în pedagogie, Bălți, 2017.
29. GORAȘ-POSTICĂ, V. Teoria și metodologia proiectelor educaționale. Chișinău: CEP USM, 2013. 192 p.
30. GROTOWSKI, I. Spre un teatru sărac, București: Editura „UNITEXT”, 1998.200 p. ISBN 973-98348-9-2.
31. GUȚU, V., BUCUN, N., GHICOV, A., [et al.] Cadrul de referință al Curriculumului Național, Chișinău: Lyceum, 2017 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 104 p. ISBN 978-9975-3157-7-7.
32. ILICA, A. Pedagogia contemporană, Arad: Tiparnița, 2015.270 p.
33. ILUȚ, P. Sinele și cunoașterea lui. Teme actuale de psihosociologie, Iași: Editura Polirom, 2001. ISBN 973-683-849-8.
34. JUNG, C. Opere Complete: Arhetipurile și inconștientul colectiv, Editura Trei, București, 2014, 512 p. ISBN 978-973-707-942-8.
35. LAZARUS, R.S. Emoție și adaptare, trad. Iuliana Diaconu. București: Editura Trei, 2011.688 p. ISBN 978-973-707-540-6.
36. LOGHIN, D.G., POPESCU-NEVEANU., P.,NEACȘU, I. [et al.] Arta Actorului, Manual pentru uzul studenților din anul I, Catedra de Arta actorului și Regizorului, București: Editura Didactică și pedagogică, I.A.T.c. I.L. Caragiale, 1970. 268 p.
37. MASSOFF, I. Teatrul românesc, vol. I, București: Editura pentru Literatură, 1961. 646 p.
38. MÂNDĂCANU, V. Profesorul-Maestru (în contextul pregătirii inițiale a cadrelor didactice)- Monografie despre învățământul pedagogic universitar, Chișinău: Editura Pontos, 2009 (F.E.-P. „Tipogr. Centrală”). 628 p. ISBN 978-9975-72-267-4.
39. MÂNDRA, V. Jocul situațiilor dramatice. Principii, aplicații, analize, București: Editura Eminescu, 1978, 257 p.
40. OPRESCU, V. Psihologie generală și a educației, Craiova: Reprografia Universității din Craiova, 1999. 583 p.
41. PAPUC, L. Epistemologia și Praxiologia Curriculumului Pedagogic Universitar. Studiu monografic, FEP Chișinău: „Tipografia Centrală”, 2005. 207 p.
42. PĂSLARU, VI. Valoare și educație axiologică: definiție și structurare În: *Didactica Pro...*, nr. 1, 2006. ISSN 1810-6455.
43. PURIC, D. În: Cauză și efect, Tv. Național 24, 18.dec. 2007, 20.30.
44. ROCO, M. Creativitate și inteligență emoțională. București: Editura Polirom, 2009.
45. SARTRE, J.-P. Psihologia emoției, trad. Leonard Gavriliiu. București: Editura IRI, 1997.
46. STAN, S. Arta vorbirii scenice, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1972, 213 p.
47. STANCIU, I. Școala și Doctrinile Pedagogice în secolul XX, Ediția a III – a, Iași: Institutul European, 2006. 304 p. ISBN 973-611-430-9; ISBN 978-973-611-430-4.
48. ȘCHIOPU, C. Metodica predării literaturii române, Chișinău: Editura Combinatul Poligrafic, 2009, 335 p. ISBN 9789731230955.
49. VĂIDEANU, G. Cultura estetică școlară, București: EDP, 1967, 339 p.
50. VOICU, M. Educația emoțională ca mijloc de optimizare a climatului educativ, Târgu Jiu: Editura Măiastra, 2008.83 p. ISBN 978-973-1798-74-5.
51. ZAGAIEVSCHI C. Fundamente teoretice și metodologice ale dezvoltării inteligenței emoționale prin comunicare la adolescenți, tz. de doct. în științe pedagogice, Chișinău, 2013. 237 p.
52. ZAPOROJAN V. Formarea competențelor de aplicare a diferitelor arte în promovarea activităților muzicale extracurac în școala de cultură generală, coord. șt.: Ion Gagim / Interuniversitaria: Materialele Conferinței Științifice a Studenților, Ed. a 16-a, 08 oct. 2020. – Bălți: US „Alec Russo”, 2020. – p. 257-260. – ISBN 978-9975-50-248-1.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în diferite reviste științifice acreditate:

53. **ALEXANDRESCU, I.** Repere istorice ale teatrului școlar în România În: Revista științifică ACTA ET COMMENTATIONES - Științe ale Educației, nr. 1(19), 2020, p. 141-149; 162 p. ISSN 1857-0623; E-ISSN 2587-3636. Disponibil:[535-Article Text-2007-1-10-20200406.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/32.%20p.%20182-189.pdf)
54. **ALEXANDRESCU, I.** Apariția și dezvoltarea teatrului profesionist în limba națională prin teatrul școlar. În: Revista Studia Universitatis Moldaviae - Seria Științe ale Educației, 2020, nr. 11, p. 182-189; 198 p. ISSN 1857-2103. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/32.%20p.%20182-189.pdf

Articole în culegeri internaționale:

55. **ALEXANDRESCU, I.** Spre o școală altfel În: Revista „Concept”. Vol. 6 / nr.1 / iunie 2013, p. 245-252; 485 p. ISSN 2248-3756. Disponibil:<file:///C:/Users/User/Desktop/182567518-28-Ion-Alexandrescu-Spre-o-%C5%9Fcoal%C4%83-altfel-C6-pdf.pdf>
56. **ALEXANDRESCU, I.** Pedagogia clasică perfecționată prin predarea teatrului la clasă În: Revista „Concept”, clasificată CNCS – categoria C și indexată în CEEOL, EBSCO și SCPIO,, București: UNATC „I.L. Caragiale, 2 (23) 2021, p. 170-183; ISSN L=2068-4444 <https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=549>

Articole în culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale:

57. **ALEXANDRESCU, I.** Contribuția teatrului la dezvoltarea culturală a orașului Târgu Jiu În: ECOTREND - XVI th Edition. Materialele conferinței internaționale. Târgu Jiu: Universitatea „Constantin Brâncuși”, Analele universității, seria nr. 6/2019, p. 269-273. Disponibil:https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2019-06/39_Alexandrescu.pdf

Articole în culegeri naționale:

58. **ALEXANDRESCU, I.** Educația artistică prin teatru - probleme și soluții În: Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Probleme actuale ale științelor umaniste. Partea I. Chișinău: UPSC, Volumul XII, 2013, p. 201-207; ISBN 978-9975-46-150-4.
59. **ALEXANDRESCU, I.** Educația emoțională prin teatrul școlar În: Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Probleme actuale ale științelor umaniste. Chișinău: U.P.S. „Ion Creangă”, 2014, vol. XIII, Partea II, p. 144-148; 256 p. ISBN 978-9975-921-22-0.
60. **ALEXANDRESCU, I.** Experimentul de la Târgu-Jiu În: „Academica Brâncuși” - Supliment literar-științific. Târgu Jiu: 2016 - an 2, nr. 5,6, p. 157-160; 223 p. ISSN 1582-8808.
61. **ALEXANDRESCU, I.** Cine are nevoie de teatru? În: „Academica Brâncuși” - Supliment literar-științific. Târgu Jiu: 2018 - an 4, nr. 11, serie nouă p. 132-135; 154 p. ISSN 1582-8808.
62. **ALEXANDRESCU, I.** Arta dramatică – Obstinentă pledoarie pentru o disciplină pe nedrept uitată sau...ignorată? / Repere istorice ale teatrului școlar contemporan în România. În: Caietele de literatură, Critică și Teoria Artelor, vol. 1, Iași: 2018, p. 245-250 ISBN 978-606-13-4381-2.

Materiale ale comunicărilor științifice la conferințe internaționale:

63. **ALEXANDRESCU, I.** Contribuția teatrului la dezvoltarea culturală a orașului Târgu Jiu În: Perspectives of the Romanian economy development under the circumstances of economic globalization, ECOTREND-XVI th Edition. Mat. Conf. Șt. Int. Universitatea „Constantin Brâncuși”, Târgu Jiu: Editura „Academica Brâncuși” 2019, p. 221-223; ISSN 2248-0889

Materiale ale comunicărilor științifice la conferințe naționale:

64. **ALEXANDRESCU, I.** Educația artistică prin teatru În: Analele Universității - seria Științe ale Educației - Creativitate și eficiență în educație, Ediția a IV-a, Secțiunea I. Mat. Conf. nat. Univ. „Constantin Brâncuși” - Târgu Jiu: Nr. 4 / 23 aprilie 2015, p. 29-35; 70 p. ISSN 1844-7031. https://www.utgjiu.ro/revista/dppd/pdf/2015-04/3_Alexandrescu%20Ion.pdf
65. **ALEXANDRESCU, I.** Protestul lui Platon împotriva Sofiștilor I. În apărarea lui Platon II. Harța dintre filozofie și poezie În: Creativitate și eficiență în educație - Ediția a V-a, Secțiunea 2. Paradigme Curriculare, Didactice și Metodice. Mat. Conf. nat. UCB - Târgu Jiu: Nr. 2 / 26 mai 2016, p. 45-56; 56 p. ISSN 1844-7031. https://www.utgjiu.ro/revista/dppd/pdf/2016-02/6_Alexandrescu%20Ion.pdf

ADNOTARE
Alexandrescu Ion
Tradițiile istorice ale teatrului școlar în România,
teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2023

Structura tezei: Introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 248 de surse, adnotare (în limbile română, rusă și engleză), 120 pagini text de bază, 23 tabele, 5 figuri, 13 anexe.

Cuvinte-cheie: teatru școlar, teatru profesionist, educație artistică prin teatru, teatru popular, artă teatrală, istoria teatrului universal, istoria teatrului românesc, educație formală și nonformală, formare estetică-artistică, proiecte teatrale.

Scopul cercetării vizează argumentarea istorică și pedagogică a impactului teatrului școlar asupra formării estetico-artistice a profilului elevilor și elaborarea reperelor teoretico-aplicative de integrare în curriculumul formal și nonformal al învățământului din România.

Obiectivele cercetării: Stabilirea reperelor istorice, epistemologice și pedagogice ale *teatrului școlar* în România ca dimensiune a educației estetico-artistice; proiectarea condițiilor pedagogice de aplicare a strategiilor derivate din resursele *Artei teatrale* în școală și în activitățile nonformale; descrierea abordărilor metodologice de valorificare a teatrului școlar și impactul pe care cursurile de *Artă dramatică* le aduce în formarea competențelor la elevi; prezentarea parteneriatului cultural-educativ prin *teatrul școlar* și *teatrul profesionist*, ca formă specifică de perpetuare a acestei resurse în actul educativ; consemnarea și prezentarea analitică a experiențelor și inițiativelor de re-animare a teatrului școlar în învățământul preuniversitar și în activitatea nonformală din arealul românesc; identificarea strategiilor de integrare a teatrului școlar în structura Curriculumului Național și în activitatea nonformală a instituțiilor de învățământ preuniversitar din România.

Noutatea și originalitatea științifică rezultă din investigarea și valorificarea resurselor istorice și teoretice originale, dar și ale investigației empirice, statistice în vederea elaborării unei *metodologii estetico-teatrale* în vederea implementării *teatrului școlar* ca disciplină în învățământul preuniversitar; reorientarea explorării domeniului științelor educației în direcția aplicării resurselor formative ale *Artei teatrale* în structura învățământului românesc organizat formal sau nonformal.

Rezultatele obținute care au contribuit la rezolvarea problemei științifice: Argumentarea epistemologică, metodologică și praxiologică a instituționalizării *învățării prin teatru* și a includerii disciplinei *Teatrul școlar* în structura cu caracter deschis a planului de învățământ actual prin elaborarea unui cadru curricular complex, necesar pentru promovarea acestei resurse educaționale, *fapt care a permis* elucidarea semnificațiilor *Artei teatrale* în reafirmarea teatrului școlar și a creat premisele mai multor decizii la nivelul de politică a educației, *în vederea* re-modelării învățământului contemporan prin funcția formativă superioară a educației estetico-artistice.

Semnificația teoretică a cercetării este probată prin specificarea teoretică a noțiunii de *teatru școlar* în evoluție istorică, prin utilizarea unui model de analiză istorico-pedagogică a problematicii naționale și universale a *teatrului școlar* integrat curricular în structura deschisă a planurilor cadru din învățământul preuniversitar.

Valoarea aplicativă a cercetării este asigurată în contextul promovării proiectelor teatrale școlare prin diverse programe de educație estetico-artistică în procesul de formare a imaginii elevului din învățământul preuniversitar, în consens cu orientările educaționale actuale.

Implementarea rezultatelor științifice ale cercetării: activitatea didactică a autorului și proiecte teatrale realizate în plan național (*proiecte teatrale speciale lansate în școli*).

ANNOTATION
Alexandrescu Ion
Historical traditions of school theatre in Romania,
PhD thesis in education sciences, Chisinau, 2023

Thesis structure: Introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography from 248 sources, annotation (in Romanian, Russian and English), 120 pages of basic text, 23 tables, 5 illustrations, 13 annexes.

Key-words: school theatre, professional theatre, artistic education through theatre, popular theatre, theatrical art, history of universal theatre, history of Romanian theatre, formal and non-formal education, aesthetic-artistic training, theatre projects.

Research goal: it aims at the historical and pedagogical argumentation of the impact of school theatre on the aesthetic-artistic formation of the students' profile and the elaboration of the theoretical-applicative benchmarks of integration in the formal and non-formal curriculum of Romanian education.

Research objectives: Establishing the historical, epistemological and pedagogical milestones of school theatre in Romania as a dimension of aesthetic-artistic education; designing the pedagogical conditions for the application of strategies derived from *Theatrical Art* resources in school and in non-formal activities; describing the methodological approaches to the valorisation of school theatre and the impact that the courses of *Theatrical Art* bring in the formation of competences in students; presentation of the cultural-educational partnership through *school theatre* and *professional theatre*, as a specific form of perpetuation of this resource in the educational act; recording and analytic presentation of experiences and initiatives of re-animation of school theatre in pre-university education and in non-formal activities in the Romanian area; identification of strategies of integration of school theatre in the structure of the National Curriculum and in the non-formal activities of pre-university education institutions in Romania.

The scientific novelty and originality results from the investigation and exploitation of original historical and theoretical resources, as well as empirical and statistical research in order to develop an *aesthetic-theatrical methodology* for the implementation of *school theatre* as a subject in pre-university education; reorienting the exploration of the field of educational sciences towards the application of the formative resources of *theatre art* in the structure of Romanian formal and non-formal education.

Results that contributed to solving the scientific problem: The epistemological, methodological and praxiological argumentation of the institutionalization of *learning through theatre* and the inclusion of the subject of *school theatre* in the open structure of the current curriculum through the development of a complex curricular framework, necessary for the promotion of this educational resource, *which allowed* the elucidation of the meanings of the *theatrical arts* in the reaffirmation of *school theatre* and created the premises for several decisions at the level of education policy, *in order to* reshape contemporary education through the higher formative function of aesthetic-artistic education.

The theoretical significance of the research is proved by the theoretical specification of the notion of *school theatre* in historical evolution, through the use of a model of historical-pedagogical analysis of the national and universal issue of *school theatre* integrated into the open curriculum structure of pre-university education.

The applicative value of the research is ensured in the context of promoting school theatre projects through various programmes of aesthetic-artistic education in the process of forming the student's image in pre-university education, in line with current educational guidelines.

Implementation of scientific research results: the author's teaching activity and national theatre projects (*special theatre projects launched in schools*).

ALEXANDRESCU Ion

TRADIȚIILE ISTORICE ALE TEATRULUI ȘCOLAR ÎN ROMÂNIA

Specialitatea: 531.03 - Pedagogie istorică

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

Aprobat spre tipar: 08.02.2023
Hârtie offset. Tipar offset.
Coli de tipar: 2.0

Formatul hârtiei 60 x 84 1/16
Tiraj. 45 ex.
Comanda 49

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1, MD-2069